กรมอนามัย
กองอนามัยฉุกเฉิน

EHA 5000

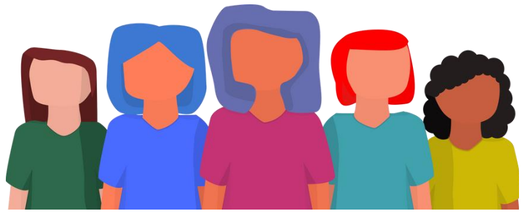
การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในภาวะฉุกเฉิน

คุณภิญญาพัชญ์ จุลสุข

ผู้อำนวยการกองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย

การจำแนกสาธารณภัยหรือภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

คน

สัตว์

ทรัพย์สิน

พื้นที่สาธารณะ

บ้านเรือน

ที่มา: พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

สถานการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

น้ำมันรั่วไหล

โรงงานพลุ ระเบิด

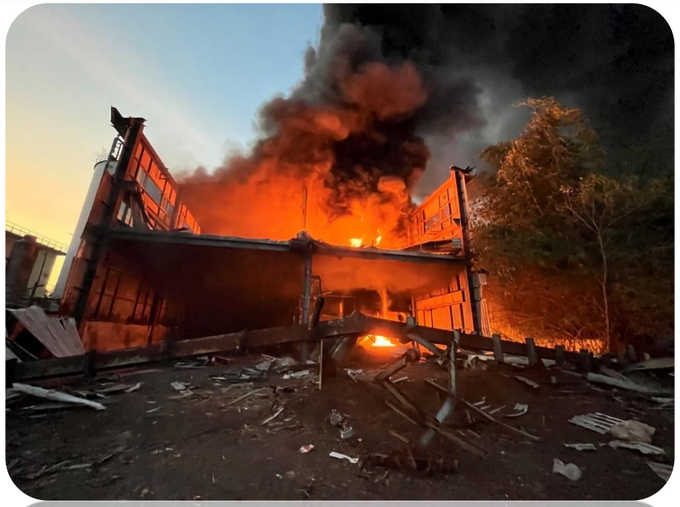
หมอกควัน ฝุ่นละออง

น้ำท่วม

ไฟไหม้บ่อขยะ

โรงงานสารเคมีไฟไหม้

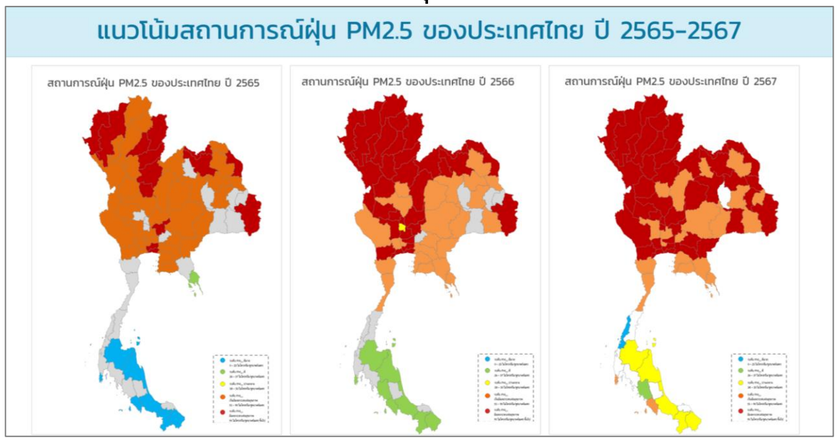

โรงงานสารเคมีรั่วไหล

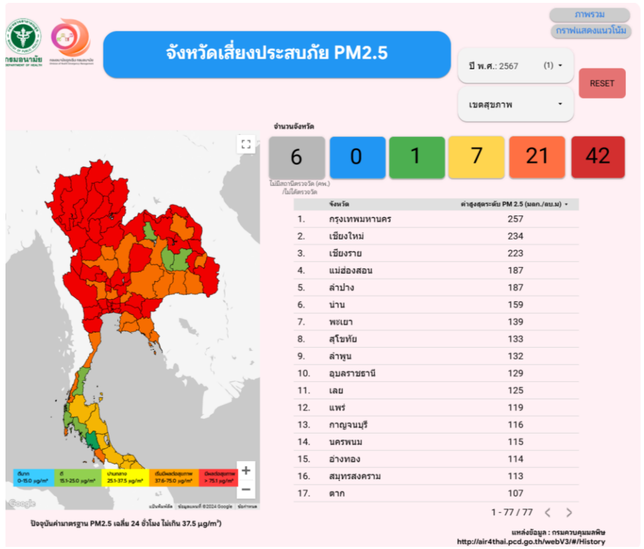
สถานการณ์สาธารณภัยและภัยสุขภาพของประเทศไทย

สถานการณ์ฝุ่นละออง

แนวโน้มสถานการณ์ PM2.5 ของประเทศไทย
(ระหว่างเดือนกันยายน-มิถุนายน ปี 2564 – 2567)

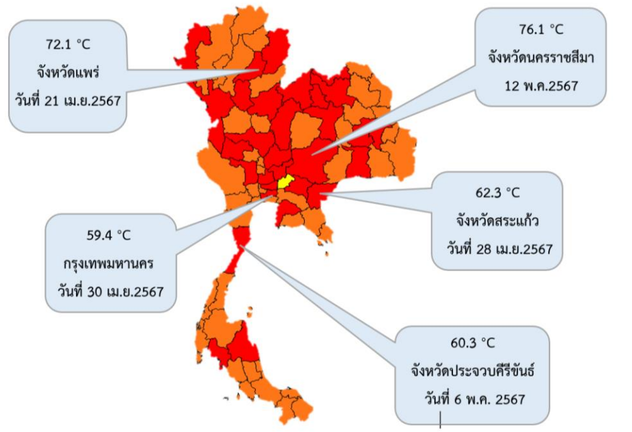

สถานการณ์ PM2.5 ของประเทศไทย

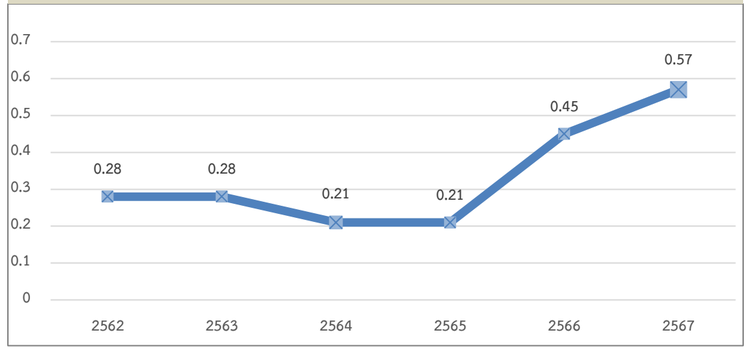
สถานการณ์ภัยความร้อน

ค่าดัชนีความร้อนสูงสุดรายจังหวัด
ตามเกณฑ์เฝ้าระวังผลกระทบสุขภาพ จากความร้อน ปี 2567

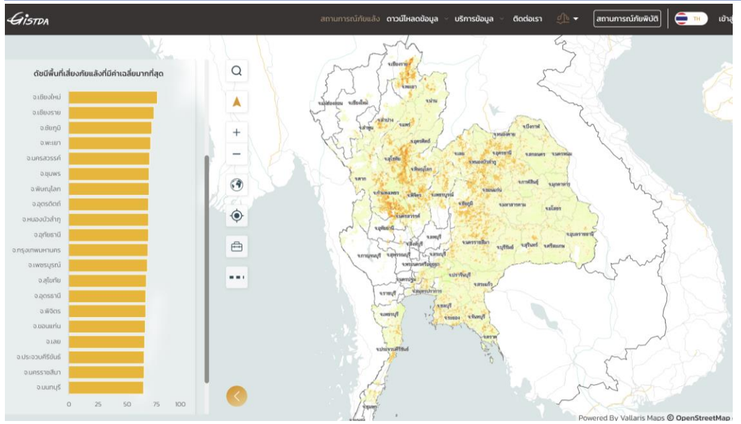

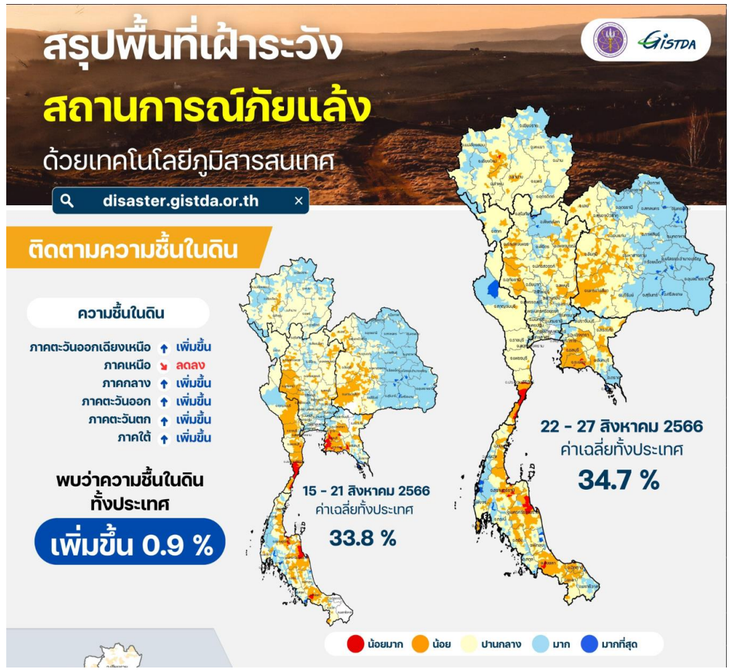
อัตราการเจ็บป่วยจากความร้อน (ต่อ 100,000 คน) (กลุ่ม Heat stroke)
รหัสโรค T67.0-T67.9 ระหว่าง พ.ศ. 2562 – 2567

ที่มา: ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข(Health Data Center ; HDC) ข้อมูล ณ 10 ตุลาคม 2567

สถานการณ์ภัยแล้ง

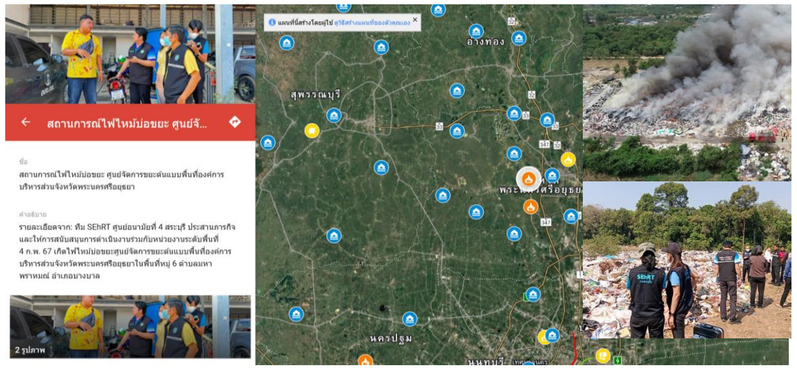
ที่มา: ข้อมูลกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย, กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย, กรมควบคุมมลพิษ, Gistda

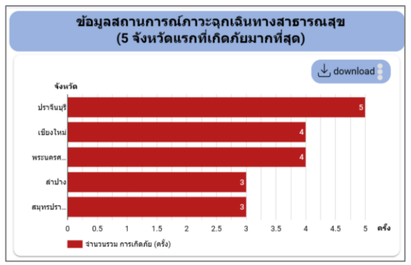
สถานการณ์สาธารณภัยและภัยสุขภาพของประเทศไทย

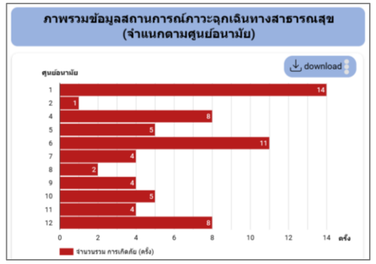
สถานการณ์ไฟไหม้บ่อขยะ

สถานการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ปี 2567

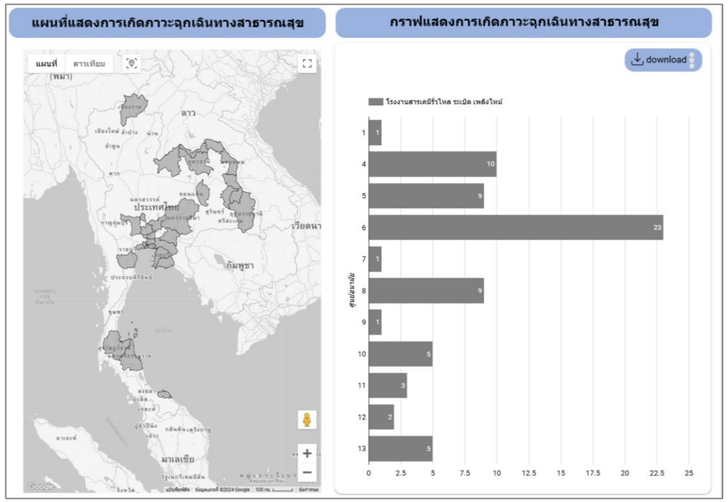

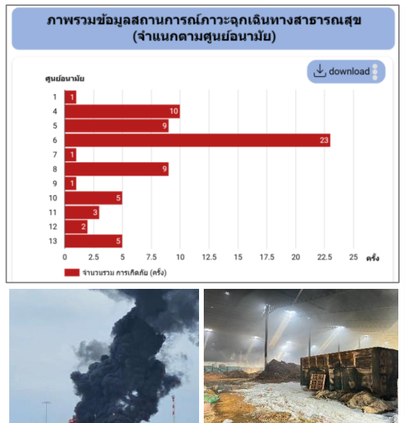

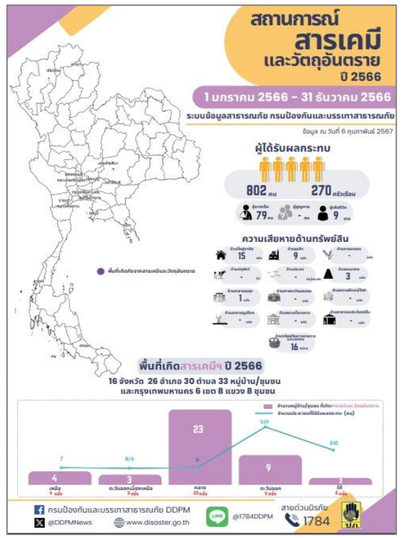

สถานการณ์ภัยด้านสารเคมี

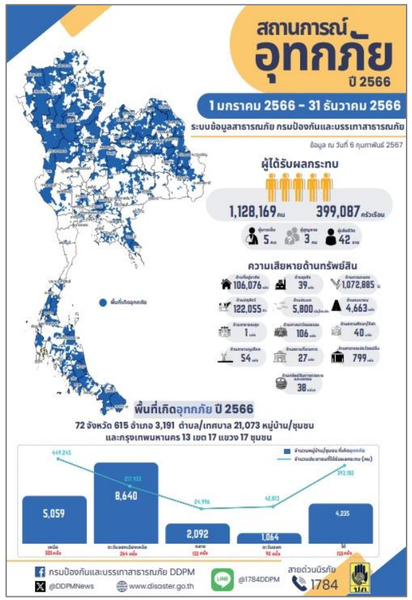
สถานการณ์โรงงานสารเคมีระเบิด รั่วไหล และเกิดไฟไหม้ ปี 2567

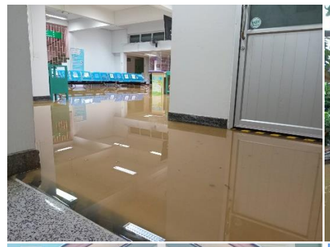

สถานการณ์อุทกภัย

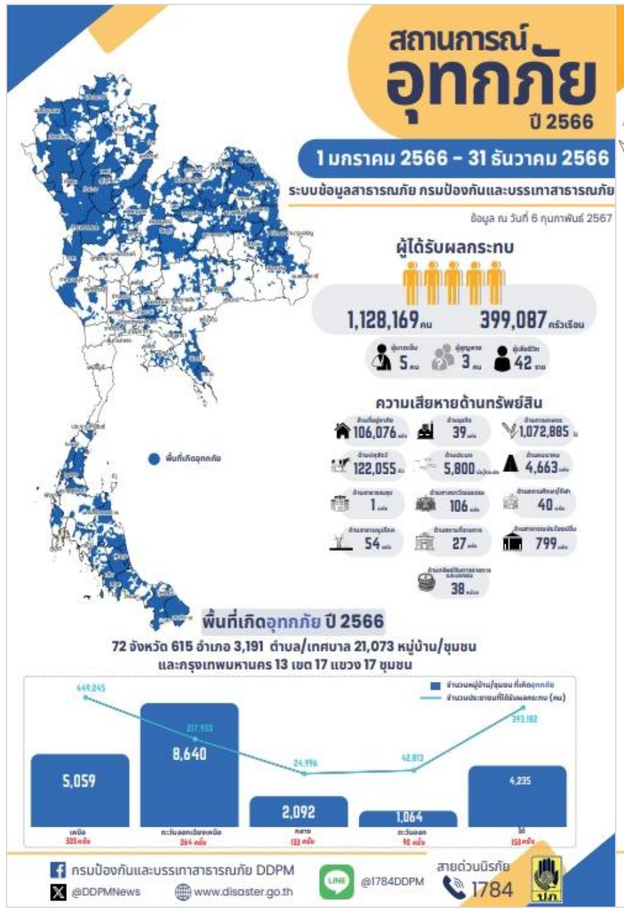

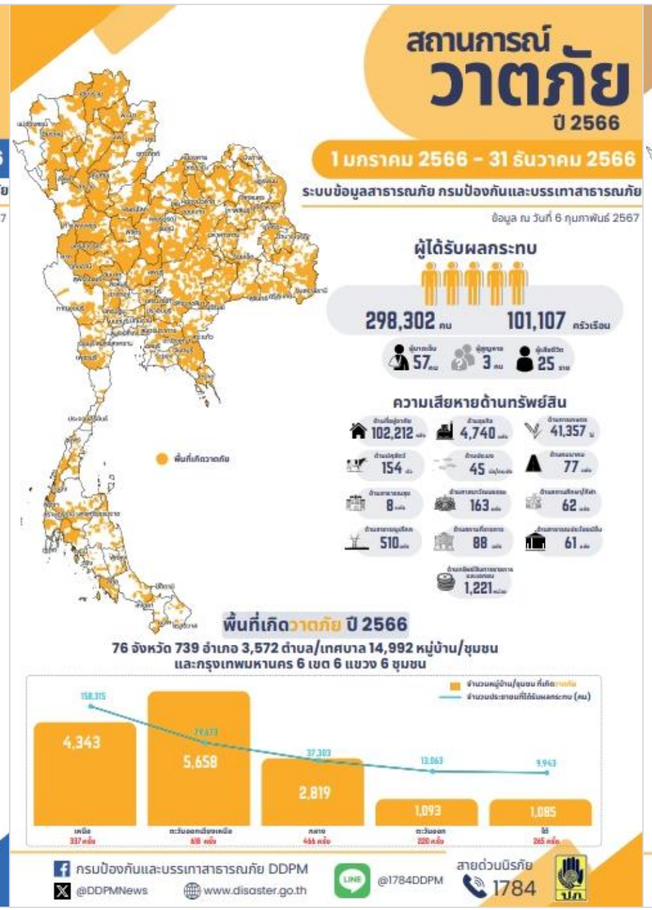

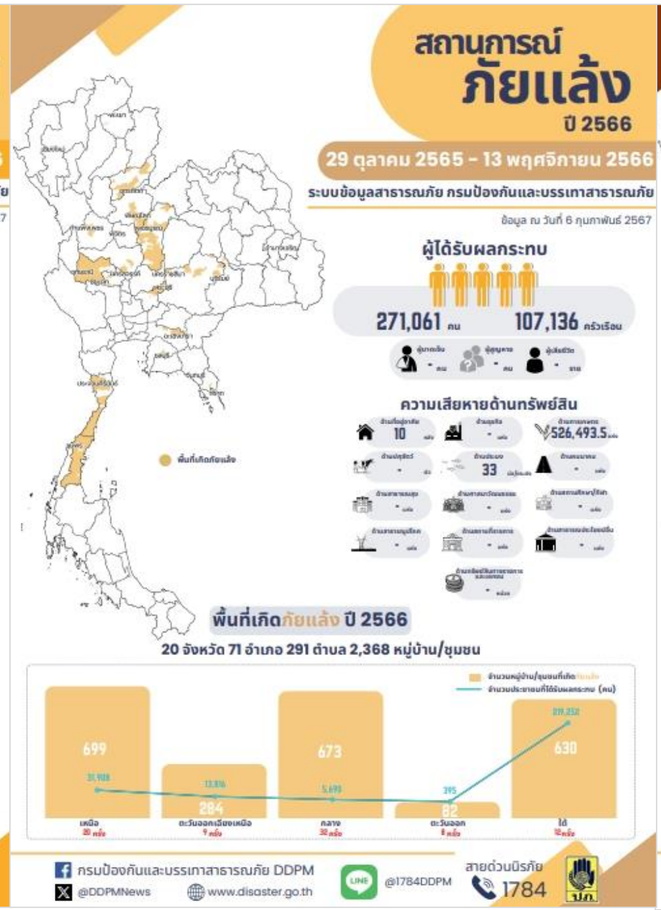
ที่มา: ข้อมูลสถิติสาธารณภัย ปี 2566 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.), สถานการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย

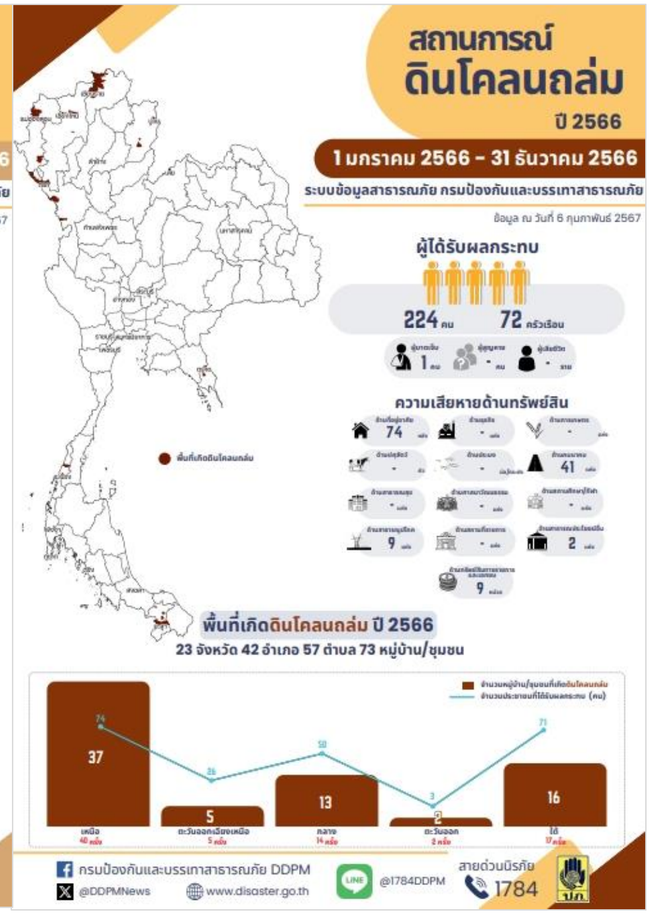
สถานการณ์สาธารณภัยและภัยสุขภาพของประเทศไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เผยข้อมูลสถิติสาธารณภัยในปี 2566 (ระหว่างวันที่ 1 มกราคม –31 ธันวาคม 2566) ประเทศไทยเกิดสาธารณภัยในปี 2566 ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ดินโคลนถล่ม อัคคีภัย อุบัติภัย และสารเคมีและวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเหตุสาธารณภัยรายวันของจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีพื้นที่ประสบสาธารณภัยจำนวน 41,248 หมู่บ้าน มีผู้เสียชีวิตรวม 326 ราย ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ อุบัติภัย อัคคีภัย และอุทกภัย โดยมีข้อมูลสถิติในภาพรวม ดังนี้

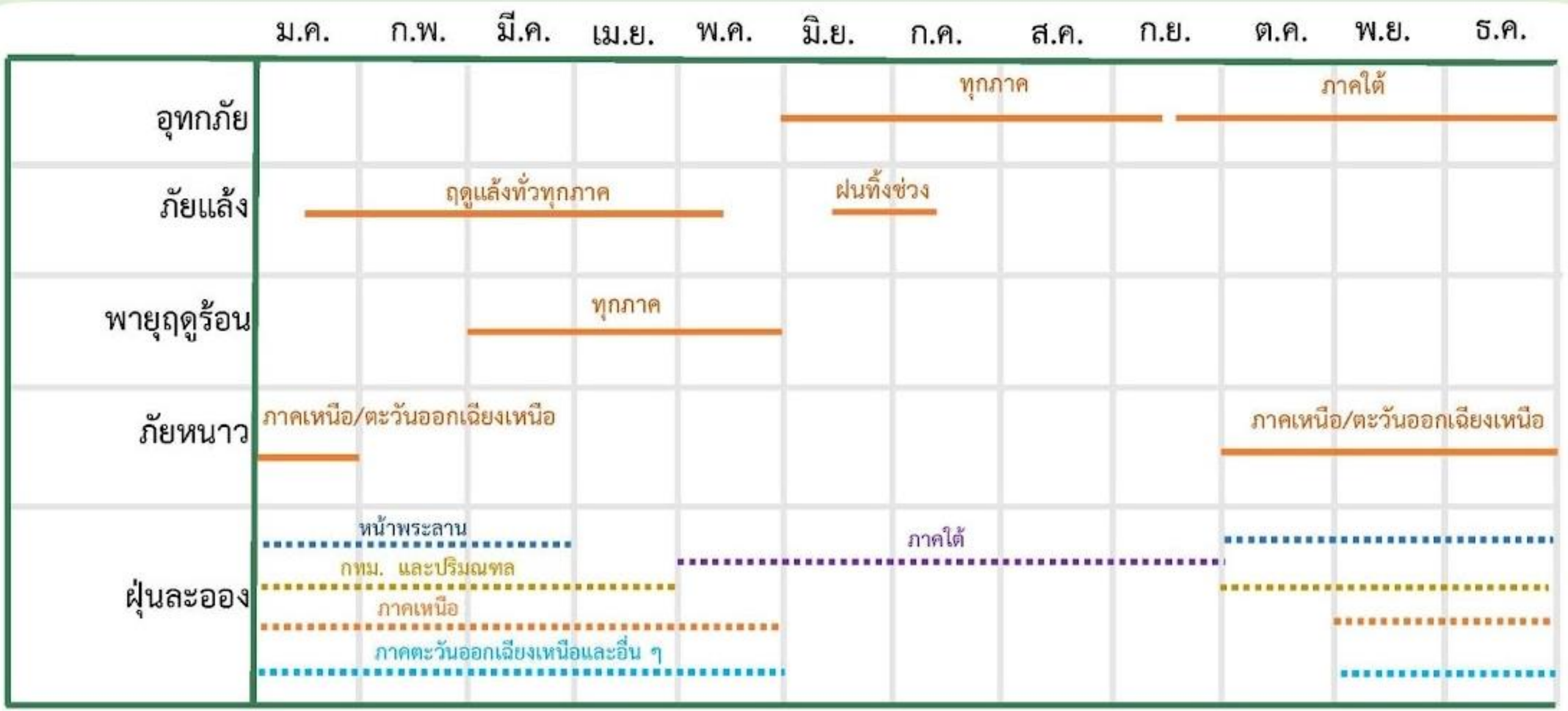

ที่มา: ข้อมูลสถิติสาธารณภัย ปี 2566 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.)

ปฏิทินการเกิดสาธารณภัย

ความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากภาวะฉุกเฉิน

อุทกภัย

- โรคฉี่หนู
- โรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ (โรคอุจจาระร่วง โรคอาหารเป็นพิษ โรคบิด อหิวาตกโรค)
- อุบัติเหตุ บาดเจ็บ เสียชีวิต

ไฟไหม้บ่อขยะ

- โรคระบบทางเดินหายใจ
- ตาอักเสบ
- โรคผิวหนัง
- โรคภูมิแพ้ ผื่นแพ้

ภัยฉุกเฉินจากสารเคมี

- โรคระบบทางเดินหายใจ
- ตาอักเสบ
- โรคผิวหนัง
- โรคภูมิแพ้ ผื่นแพ้
- บาดเจ็บ เสียชีวิต

ฝุ่นละอองและหมอกควัน

- โรคระบบทางเดินหายใจ
- ตาอักเสบ
- โรคผิวหนัง
- โรคภูมิแพ้ ผื่นแพ้
- บาดเจ็บ เสียชีวิต

โรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ

- การติดเชื้อ เจ็บป่วย เสียชีวิต

ภัยแล้ง/ภัยร้อน

- Heat stroke
- ภาวะร่างกายขาดน้ำ
- โรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ (โรคอุจจาระร่วง โรคอาหารเป็นพิษ โรคบิด อหิวาตกโรค)
- โรคผิวหนัง
- เสียชีวิต

การขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ตามแผนที่เกี่ยวข้อง

แผนยุทธศาสตร์

ชื่อแผนยุทธศาสตร์	รายละเอียด
ยุทธศาสตร์ระดับชาติ 	**ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐** มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ รับทราบแนวทางการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติและกรอบแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยในระยะ ๒๐ ปี โดยระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประเด็นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ/ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) 	**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๐๑) ความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)** แผนย่อยการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เป็นการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตามแจ้งเตือน ป้องกัน แก้ไขปัญหา และรับมือกับภัยคุกคาม ตลอดจนปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรงทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๑๓) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)** **แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ** เป็นแนวทางการพัฒนาที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข ด้วยการพัฒนาสถานพยาบาลให้เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการขยายการให้บริการ รวมทั้งยกระดับคุณภาพการให้บริการตามมาตรฐานสากลทั่วทุกพื้นที่

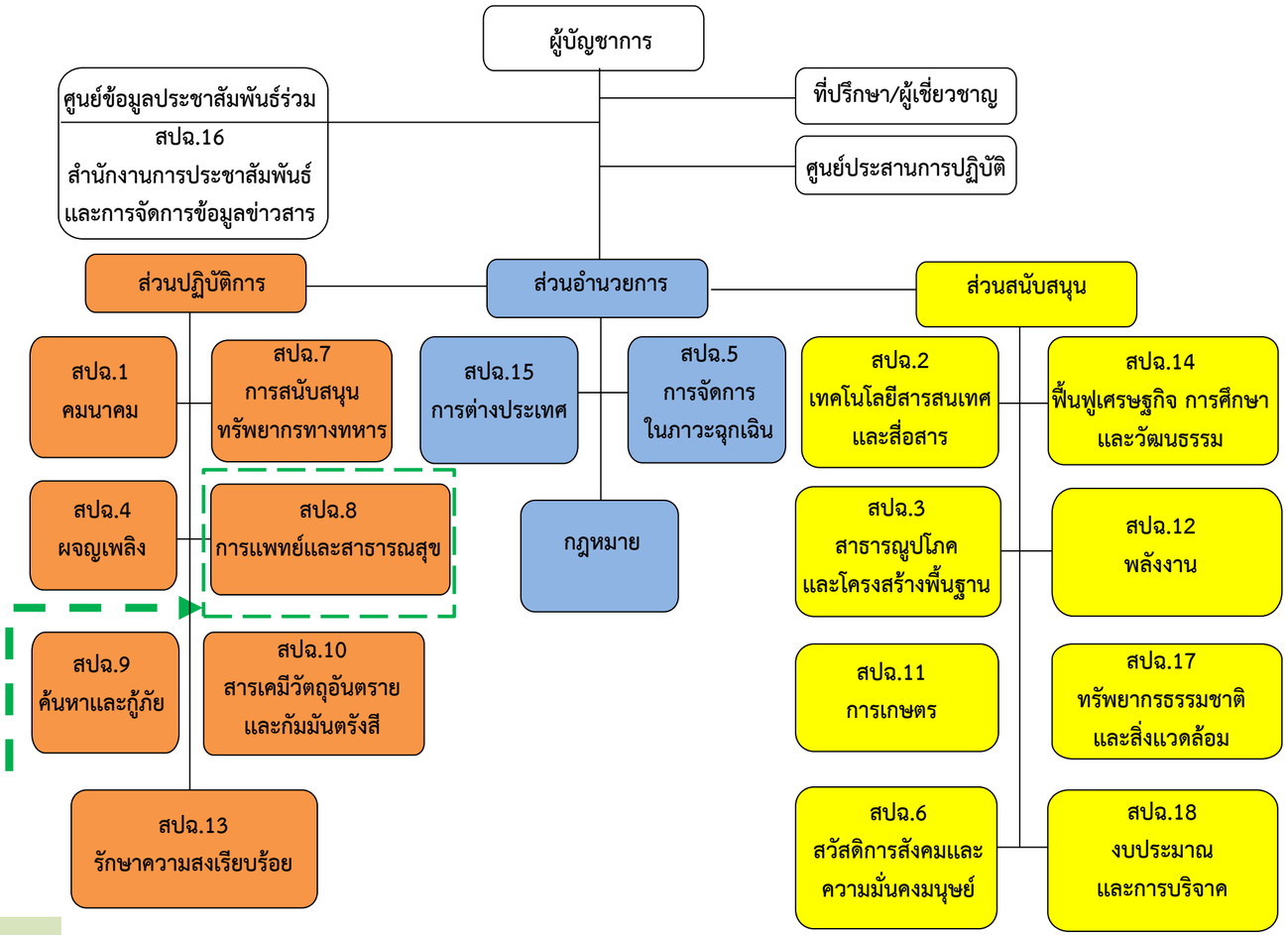

ที่มา:แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และสาธารณสุข (2566-2570)

ขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ตามแผนที่เกี่ยวข้อง

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

ชื่อแผนยุทธศาสตร์	รายละเอียด
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ 	**แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐** เป็นกรอบและทิศทางให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ สามารถปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยอย่างเป็นระบบ มีทิศทางเดียวกัน เสริมกำลังกันอย่างบูรณาการ และเพื่อจัดระบบการดำเนินงานและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไว้รองรับสถานการณ์สาธารณภัย ตามลักษณะความเสี่ยงภัยให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน โดยมีขอบเขตสาธารณภัย เป็นไปตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ คือ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้กระทำให้เกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้ความหมายรวมถึงภัยทางอากาศและก่อวินาศกรรมด้วย และมีแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ๑๘ ส่วนงาน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบในส่วนงานการแพทย์และสาธารณสุข (สปฉ. ๘)

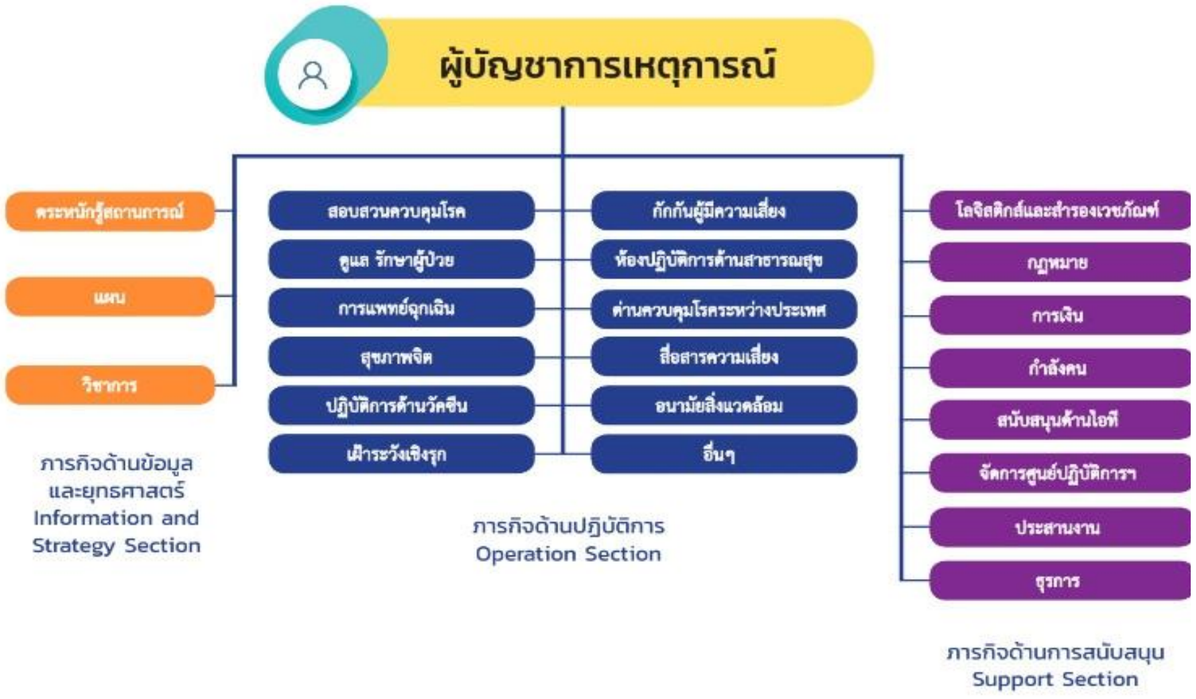
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องมีองค์ประกอบภารกิจทางการแพทย์และสาธารณสุข

พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์/ เตรียมทีมฉุกเฉินและเครื่องมือทางการแพทย์/ การสร้างความรอบรู้หลักการปฐมพยาบาลเบื้องต้น/ การควบคุมโรค/ การจัดการสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม/ การฟื้นฟูสภาพจิตใจ

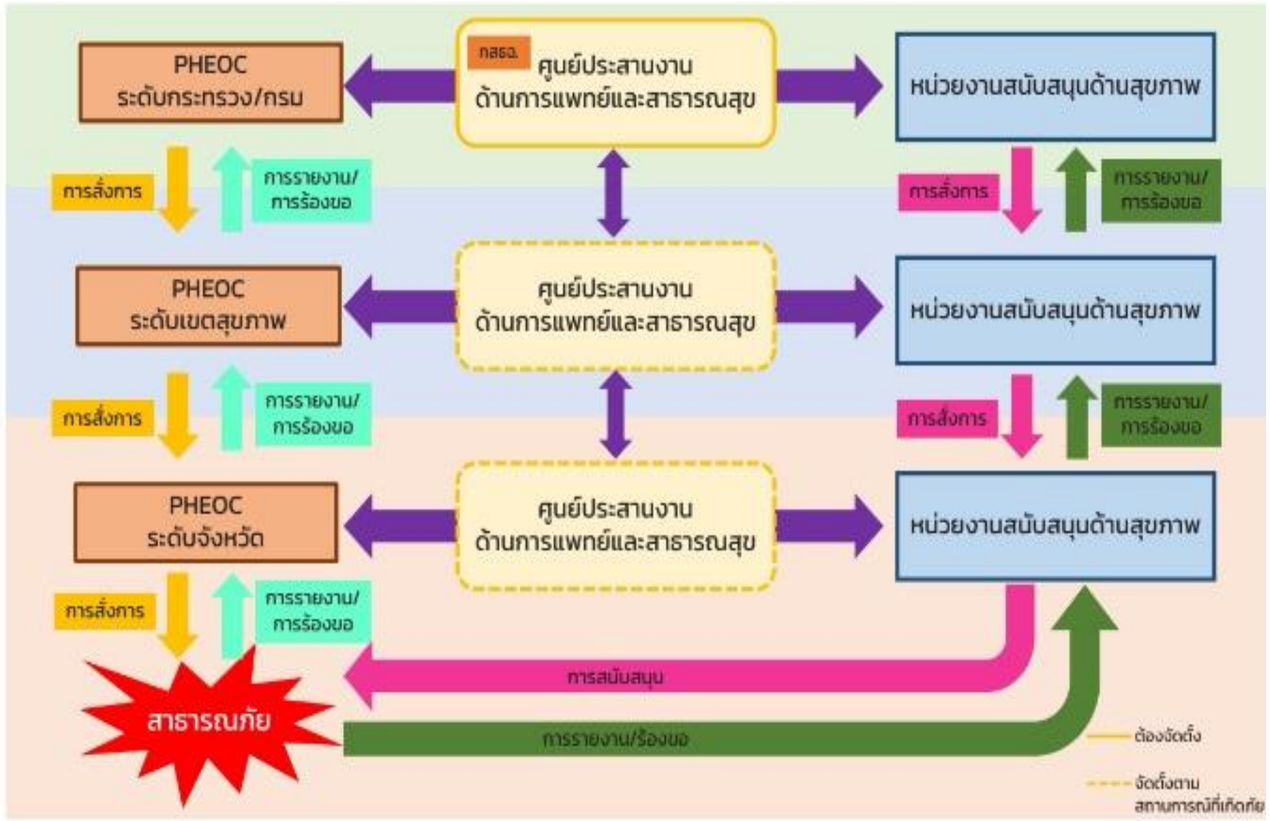
ที่มา:แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และสาธารณสุข (2566-2570)

โครงสร้างระบบการบัญชาการรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

โครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข

โครงสร้างการจัดการกับภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ระหว่างส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค

ที่มา:แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และสาธารณสุข (2566-2570)

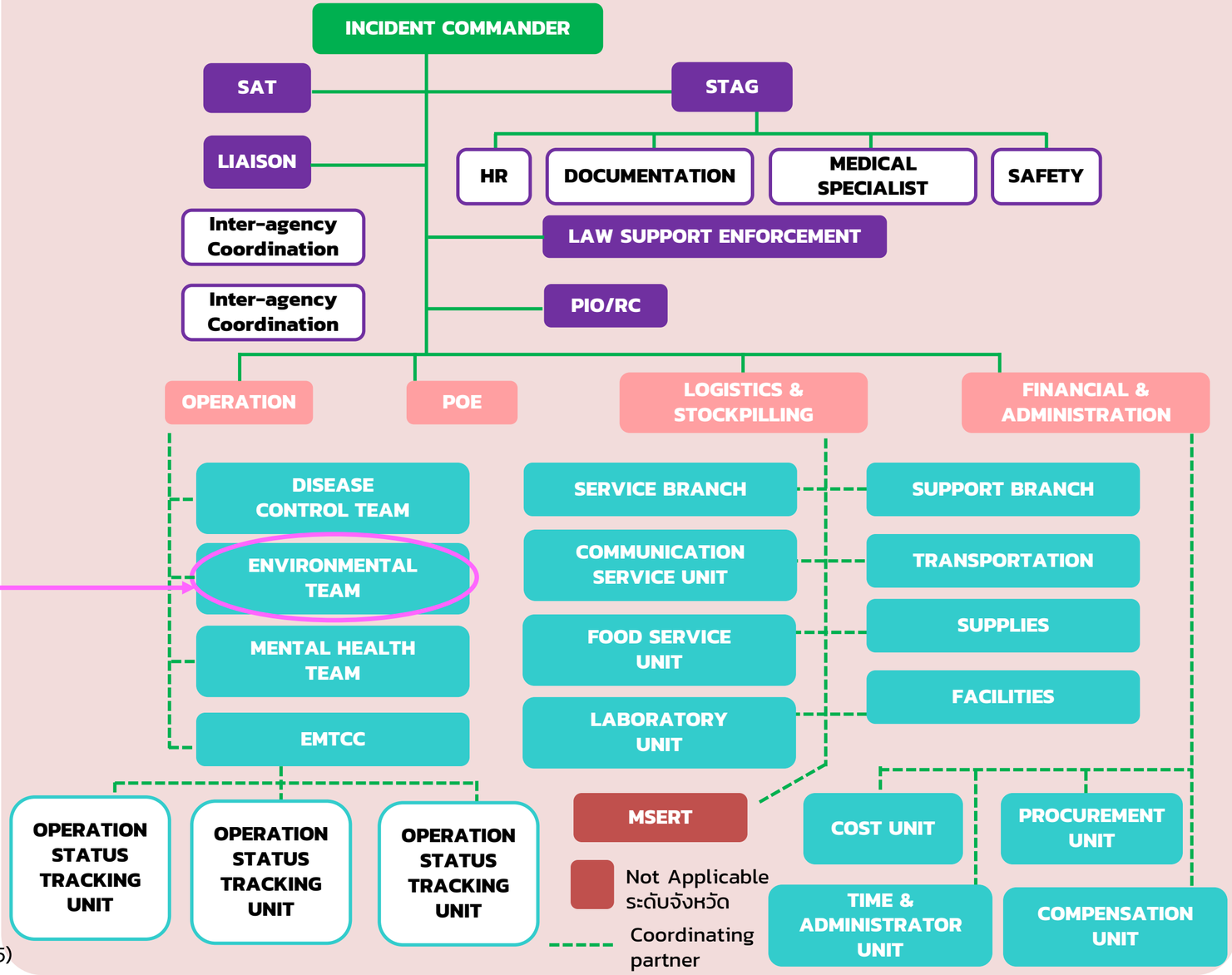
ภายใต้โครงสร้างระบบการบัญชาการรองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

การจัดการด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม

1. การสร้างความรอบรู้ประชาชน และชุมชน เพื่อให้สามารถดูแลตัวเองในสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. การประเมินความเสี่ยง (Monitoring) จากสภาพแวดล้อมและพฤติกรรม อนามัย ของผู้ประสบภัย โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มเสี่ยงสุขภาพ

โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ระดับกระทรวง เขตสุขภาพ และจังหวัด

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์และสาธารณสุข (พ.ศ.2563-2565)

บทบาทความรับผิดชอบการจัดการสาธารณภัยและภัยสุขภาพ

ผู้ว่าราชการจังหวัด

ทำหน้าที่ ผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด (จัดทำแผนจังหวัด กำกับการฝึกอบรมแก่ อปท. กำกับให้ อปท.เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สงเคราะห์ผู้ประสบภัย สนับสนุน อปท.)

หน้า ๑
เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๕๒ ก ราชกิจจานุเบกษา ๘ กันยายน ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๐๒

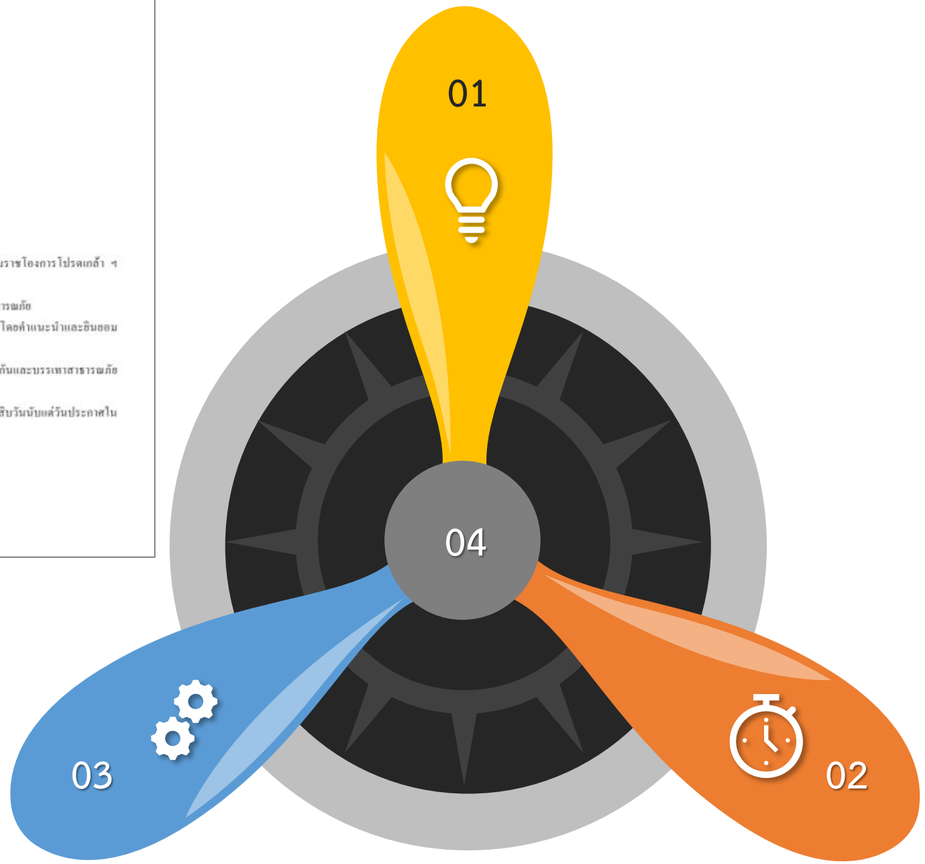
มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ทำหน้าที่ รองผู้อำนวยการจังหวัด ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

นายอำเภอ

ทำหน้าที่ ผู้อำนวยการอำเภอ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอรับผิดชอบ และมีอำนาจสั่งการ อปท.และหน่วยงานในอำเภอ ให้ปฏิบัติตามแผนระดับจังหวัด

เทศบาล และ อบต. / กทม.

ทำหน้าที่ ผู้อำนวยการท้องถิ่น/ ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร และ ปลัด อปท. ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่นปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนระดับจังหวัดที่กำหนด

ที่มา: พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

6 บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีสาธารณภัย

1 อำนาจสั่งการ

กรณีเกิดเหตุ ผู้อำนวยการท้องถิ่น มีอำนาจสั่งการข้าราชการพลเรือน เจ้าพนักงานท้องถิ่น อาสาสมัคร และหน่วยงานในพื้นที่เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย

2 บริหารทรัพยากร

บริหารจัดการอาคาร สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะของทั้งภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ เพื่อใช้ในการจัดการสาธารณภัย

3 การสื่อสารความเสี่ยง

นำระบบสื่อสารทุกเครือข่ายเพื่อใช้สำหรับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนในทุกช่องทาง เพื่อการควบคุม ป้องกัน และลดความเสี่ยง ความรุนแรงของสาธารณภัย

4 สร้างกลไกความร่วมมือ

ประสานสร้างความร่วมมือร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อขอรับการสนับสนุน และให้การช่วยเหลือกรณีสาธารณภัย เพื่อความปลอดภัยของประชาชน

5 ควบคุม จำกัดพื้นที่

สั่งการห้ามบุคคล เข้า ออก ในบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ เพื่อลดความเสี่ยง และอันตรายที่เกิดจากสาธารณภัย

6 สงเคราะห์ผู้ประสบภัย

จัดบริการ อพยพ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทั้งก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และช่วงฟื้นฟู

ที่มา: พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

แนวปฏิบัติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อปท.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
1. การป้องกันและลดผลกระทบ	
1.1 การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย	- ประเมินความเสี่ยงภัยและความล่อแหลมในเขตพื้นที่ โดยพิจารณาจากข้อมูลสถิติการเกิดภัย และจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ - จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแยกตามประเภทภัย
1.2 การเตรียมการด้านฐานข้อมูลและ ระบบ สารสนเทศ	- จัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัย - พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้งานได้ร่วมกัน - กระจายข้อมูลด้านสาธารณภัยไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการ
1.3 การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนัก ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	- สนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ให้มีบทบาทในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง - เผยแพร่และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน - พัฒนารูปแบบและเนื้อหาการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย แต่ละกลุ่ม และเป็นที่น่าสนใจ - ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัยอย่าต่อเนื่อง

ท้องถิ่น)

แนวปฏิบัติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อปท.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
1.4 การเตรียมการป้องกันด้านโครงสร้างและเครื่องหมายสัญญาณเตือนภัย	- จัดหาพื้นที่รองรับน้ำและกักเก็บน้ำ - สร้างอาคารหรือสถานที่เพื่อเป็นสถานที่หลบภัยสำหรับพื้นที่ที่การหนีภัยทำได้ยาก หรือไม่มีพื้นที่หลบภัยที่ เหมาะสม - ก่อสร้าง/ปรับปรุงเส้นทางเพื่อการส่งกำลังบำรุง หรือเส้นทางไปสถานที่หลบภัยให้ใช้การได้
2. การเตรียมความพร้อม	
2.1 ด้านการจัดระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน	- จัดทำคู่มือและจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินและแผน สำรองของหน่วยงาน และมีการฝึกซ้อมแผน - จัดเตรียมระบบการติดต่อสื่อสารหลักและสื่อสารสารสำรอง - กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ - จัดเตรียมระบบการแจ้งเตือนภัยและส่งสัญญาณ เตือนภัยให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ได้รับทราบล่วงหน้า - จัดเตรียมเส้นทางอพยพและจัดเตรียมสถานที่ ปลอดภัยสำหรับคนและสัตว์เลี้ยง - กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย ความสงบ เรียบร้อย รวมทั้งการควบคุม การจราจร และการสัญจรภายในเขตพื้นที่ - จัดระบบการดูแลสิ่งของบริจาคและการสงเคราะห์ ผู้ประสบภัย - จัดทำบัญชีรายชื่อคนที่ต้องช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ

ที่มา: คู่มือปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

แนวปฏิบัติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ อปท.

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
2.2 ด้านบุคลากร	- จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกำหนดวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่และขั้นตอนต่าง ๆ - วางระบบการพัฒนาศักยภาพและการฝึกอบรมบุคลากร ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารภัย - จัดทำบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง - การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมประชาชน
2.3 ด้านเครื่องจักรกล ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และพลังงาน	- จัดเตรียมเครื่องจักรกลยานพาหนะ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้พร้อมใช้งานได้ทันที - จัดทำบัญชีเครื่องจักรกล ยานพาหนะเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน - พัฒนาเครื่องจักรกล เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ด้านสาธารณภัยให้ทันสมัย - จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับชุมชน - จัดเตรียมระบบเตือนภัย - จัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำรอง/แหล่งพลังงานสำรอง
2.4 ด้านการเตรียมรับสถานการณ์	- จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น สถานพยาบาล ไฟฟ้า ประปา ผู้นำชุมชน ฯลฯ - มอบหมายภารกิจความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานนั้น - กำหนดผู้ประสานงานที่สามารถติดต่อได้ตลอดเวลาของหน่วยงาน

ที่มา: คู่มือปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

บทบาทด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพต่อภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

- สำรวจ และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยง พื้นที่ประสบภัยซ้ำซาก
- เสริมสร้างทักษะ และความรู้ทางวิชาการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ให้แก่ภาคีเครือข่ายทุกระดับ
- สำรวจ ประเมินความเสี่ยง เฝ้าระวังและจัดการสุขาภิบาลสุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมกรณีภาวะฉุกเฉิน
- บูรณาการทีมปฏิบัติการระดับพื้นที่ตามบทบาท (สสจ./สสอ./รพ./รพ.สต./อปท.)
- การส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
- สื่อสารความเสี่ยงสุขภาพประชาชน สร้างการรับรู้เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

บทบาทด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมต่อภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

การจัดการขยะ

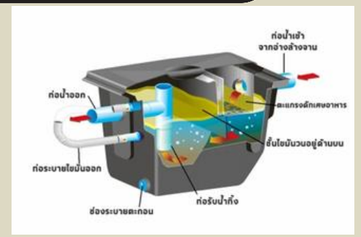

การจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูล

การจัดการน้ำเสีย น้ำทิ้ง

การสุขาภิบาลอาหารและน้ำ

การจัดการคุณภาพอากาศ

ระยะดำเนินการ (วัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีที่ใช้)

ปูนขาว

- ปรับปรุงคุณภาพน้ำ ให้น้ำขุ่นตกตะกอน
- โรยใส่อุจจาระกรณีขับถ่ายในถุงดำ เพื่อฆ่าเชื้อโรค

สารส้ม

- ปรับปรุงคุณภาพน้ำ ให้น้ำที่ขุ่นเกิดการตกตะกอน และนำน้ำใสไปใช้ประโยชน์

คลอรีนน้ำ

- ปรับปรุงคุณภาพน้ำ หยดในน้ำใสที่ได้จากการแกว่งสารส้ม เพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนนำไปใช้

ระยะดำเนินการ (วัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีที่ใช้)

อ.13

ชุดทดสอบหาเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย
ที่ปนเปื้อนในอาหาร

อ.31

ชุดทดสอบคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำดื่ม

อ.11

ชุดตรวจหาเชื้อโคลีฟอร์ม แบคทีเรีย
ในน้ำอุปโภค บริโภค

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
Division of Health Emergency Management

V ชุดเราสะอาด -Clean

ใช้ทำความสะอาด ลดการปนเปื้อนเชื้อโรคในสิ่งแวดล้อม
กรณีประสบภัยพิบัติ

ปูนขาว
กำจัดเชื้อโรค

ถุงขยะดำ
รวบรวมและบรรจุ
มูลฝอย/สิ่งปฏิกูล

หยดทิพย์ (อ.32)
กำจัดเชื้อโรคในน้ำ

สารส้ม
ตกตะกอนในขั้นตอน
การทำน้ำสะอาด

รายการอุปกรณ์

- กล่องหิ้วใส่ขนาดเล็ก
- ถุงดำเล็กใส่อุจจาระได้ 3-5 ใบ
- สารส้ม
- ปูนขาว
- หยดทิพย์
- สติ๊กเกอร์ติดของแต่ละชิ้น และติดกล่อง
- กระดาษติดวิธีการใช้งาน

ราคา
268 ฿
รวมภาษี 7%

หมายเหตุ : การจัดชุด V-Clean ขึ้นอยู่กับปริมาณ และขนาดกล่องบรรจุ

กรมอนามัย
Department of Health

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
Division of Health Emergency Management

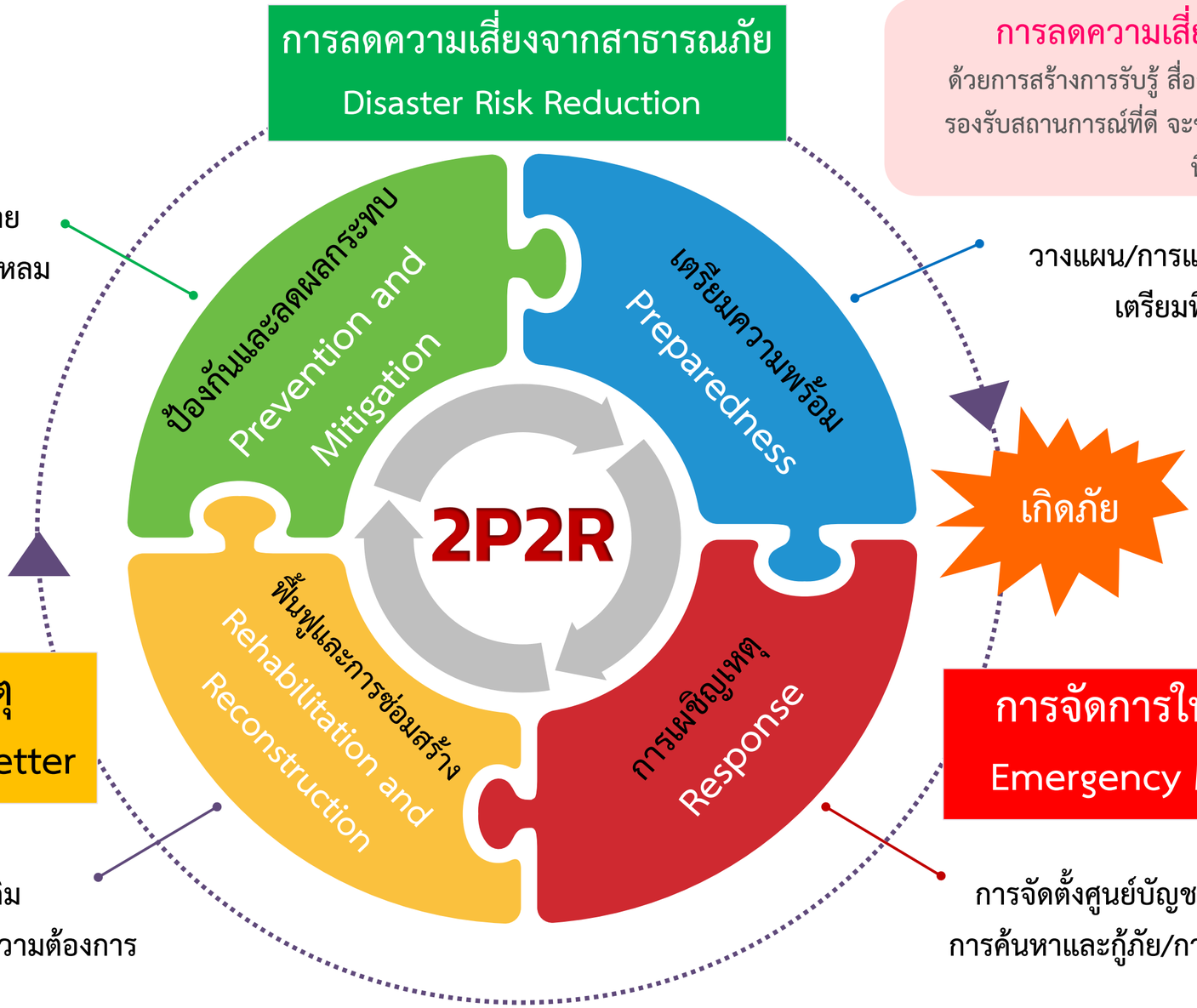

การดำเนินการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับสาธารณภัยหรือภัยสุขภาพ

หลักการ 2P2R ในการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ด้วยการสร้างการรับรู้ สื่อสารความเสี่ยง และเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ที่ดี จะช่วยลดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นได้

ประเมินความเสี่ยง/แผนที่อันตราย ประเมินความเปราะบาง ความล่อแหลม และศักยภาพ

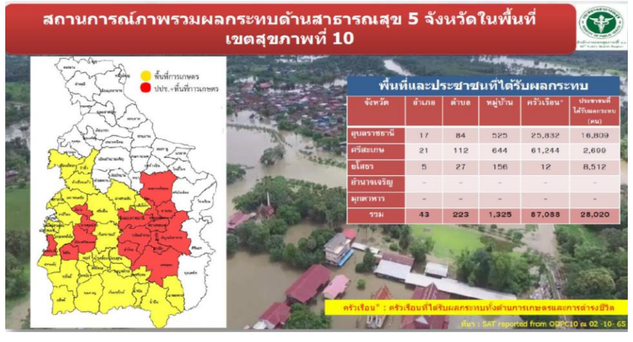
วางแผน/การแจ้งเตือน/เตรียมการอพยพ/เตรียมทีม/การฝึกซ้อมแผน

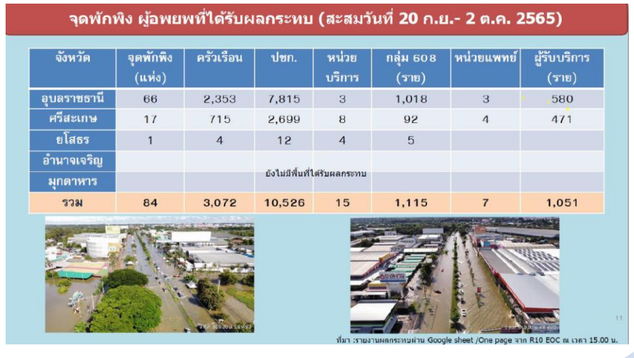
การฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม และซ่อมสร้างให้ดีขึ้น/การประเมินความต้องการภายหลังเกิดสาธารณภัย

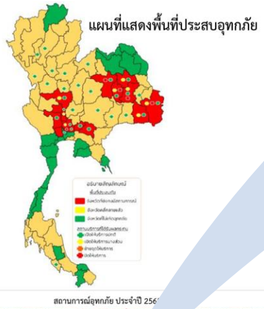
การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/การค้นหาและกู้ภัย/การระดมสรรพกำลัง

ที่มา: หลักสูตร ICS100, กระทรวงสาธารณสุข, 2566

ตัวอย่างระยะเตรียมการ ที่ อปท. มีส่วนร่วมดำเนินการ

ติดตามรวบรวมข้อมูลน้ำท่วมในพื้นที่

วิเคราะห์ สำรวจกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางร่วมกับภาคการสาธารณสุขเพื่อช่วยเหลือส่งต่อ หรืออพยพ

สำรอง จัดเตรียมสนับสนุนสิ่งของด้านสุขาภิบาลสุขอนามัย และอวล.ในชุมชน และศูนย์อพยพ

- เตรียมพร้อมสนับสนุนกลไกการเฝ้าระวังด้าน อวล. เช่น อาหาร น้ำ ส้วม ขยะ น้ำเสีย

- ให้ความรู้ดูแลพฤติกรรมอนามัยและส่งเสริมสุขภาพร่วมกับภาคการสาธารณสุข

สรุปผล รายงานสถานการณ์

สิ่งสนับสนุนที่ได้รับจากกรมอนามัย

รายการ	จำนวน
คลอรีนเม็ด	100 กระปุก
สารส้มก้อน	125 กก.
ปูนขาว	80 กก.
ถุงขยะสีดำ 18 * 20	100 แพ็ค
ถุงขยะสีดำ 30 * 40	80 แพ็ค
กระเป๋าผ้าสำหรับใส่ชุดนายสะอาด	300 ใบ
รองเท้าบู๊ทยาว	7 คู่

การสนับสนุนหัวสุดุปกรณ์ด้านสุขาภิบาล

จังหวัด	ถุงดำ (กก.)	สารส้ม (กก.)	คลอรีน เม็ด/ผู้ (กรม/ผู้)	คลอรีน 65% (กรม/ผู้)	คลอรีนน้ำ 2% (ขวด)	ปูนขาว (กก.)	ถุงขยะ (ชุด)	ชุดอำนวยเอื้อ (ชุด)
ยโสธร	50	100	120	23	-	50	5	-
ศรีสะเกษ	50	100	50	-	200	-	5	
อุบลราชธานี	50	-	120	-	300	-	10	

การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำดื่ม-น้ำใช้ ณ ศูนย์พักพิง วัดวารินทราราม อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี

ตัวอย่าง	จำนวน (ตัวอย่าง)	ค่า Residual Free Chlorine		
		0.5 ppm	0.2-0.5 ppm	<0.2 ppm
น้ำใช้ (น้ำประปา)	3	-	-	3

การดำเนินงาน : ให้คำแนะนำด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมกับเทศบาลเมืองวารินชำราบในการเพิ่มปริมาณคลอรีนในน้ำประปา เพื่อนำมาแจกจ่ายแก่ประชาชน

ตัวอย่างระยะดำเนินการ ที่ อปท. มีส่วนร่วมดำเนินการ

ฝ่ายบริการ ช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์
แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยการสนับสนุนชุดดูแลสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม จัดหาน้ำสะอาด ส้วมเคลื่อนที่ เพื่อใช้ในช่วงประสบภัย

ฝ่ายสิ่งแวดล้อมประเมินสภาพการสุขาภิบาล เช่น จุดทิ้งขยะและกำหนดจำนวนถัง/ ระบบจัดการขยะ/ จำนวนห้องน้ำห้องส้วม ห้องน้ำ (20 คนต่อที่)/ ปริมาณการใช้น้ำแต่ละวัน

ฝ่ายสิ่งแวดล้อมเฝ้าระวังประเมินความเสี่ยง
ด้านสุขาภิบาลอาหาร คุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้วยชุดตรวจเบื้องต้น (อ.11/ อ.13/ อ.31) และประเมินการระบายอากาศ ความแออัด/ จัดการสัตว์พาหะนำโรค

ฝ่ายพัฒนาชุมชน สื่อสาร สร้างการรับรู้
เพื่อปรับปรุงด้านสุขาภิบาล และส่งเสริมความรู้ในการดูแลสุขภาพกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางในศูนย์อพยพฯ และชุมชน

ตัวอย่างระยะฟื้นฟูที่ อปท. มีส่วนร่วมดำเนินการ

สำรวจพื้นที่น้ำลด/น้ำท่วมขังยาวนาน และพื้นที่น้ำเริ่มเน่าเสีย

เตรียมอุปกรณ์สนับสนุนการรื้อ ล้างหลังน้ำลด เช่นชุดทำความสะอาด น้ำยาฆ่าเชื้อโรค สารกำจัดเชื้อรา

กรณีมีพื้นที่น้ำท่วมขังแบบน้ำนิ่งให้รีบเร่งสูบน้ำหรือระบายน้ำออกจากพื้นที่ ป้องกันน้ำเน่าเสียเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค

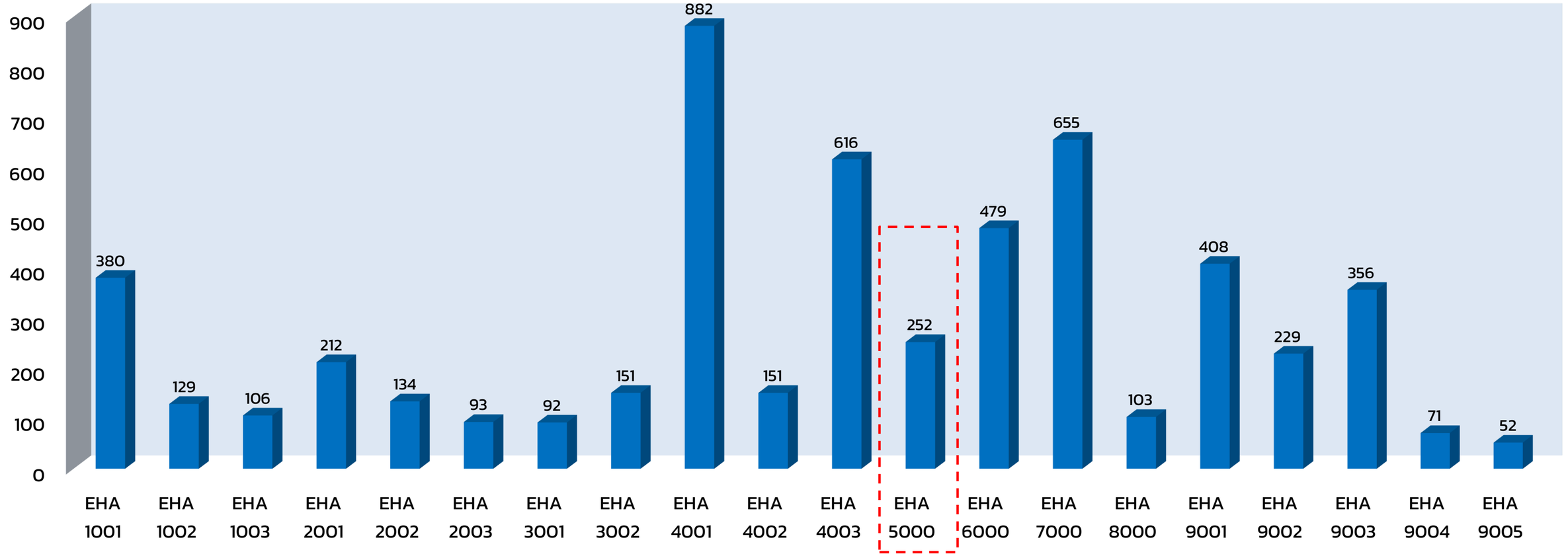
- ประเมินความเสียหายของระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบประปาชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสีย บ่อขยะ และทำการปรับปรุงให้มีคุณภาพใช้งานได้
- ล้างทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ บ้านเรือน ตลาด และถนน อาคารหน่วยงาน
- การกำจัดขยะ เศษโครงสร้างที่เสียหาย สิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง

- ทบทวนแผนเผชิญเหตุฯ และทำการปรับแผนฯ ร่วมกันเพื่อเตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติอื่นต่อไป
- หมั่นฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุฯ เพื่อสร้างกลไกการบริหารจัดการแบบเป็นระบบ

ผลการดำเนินงาน EHA 5000

ผลการสมัครเข้าร่วมการประเมิน EHA ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (แยกรายประเด็น)

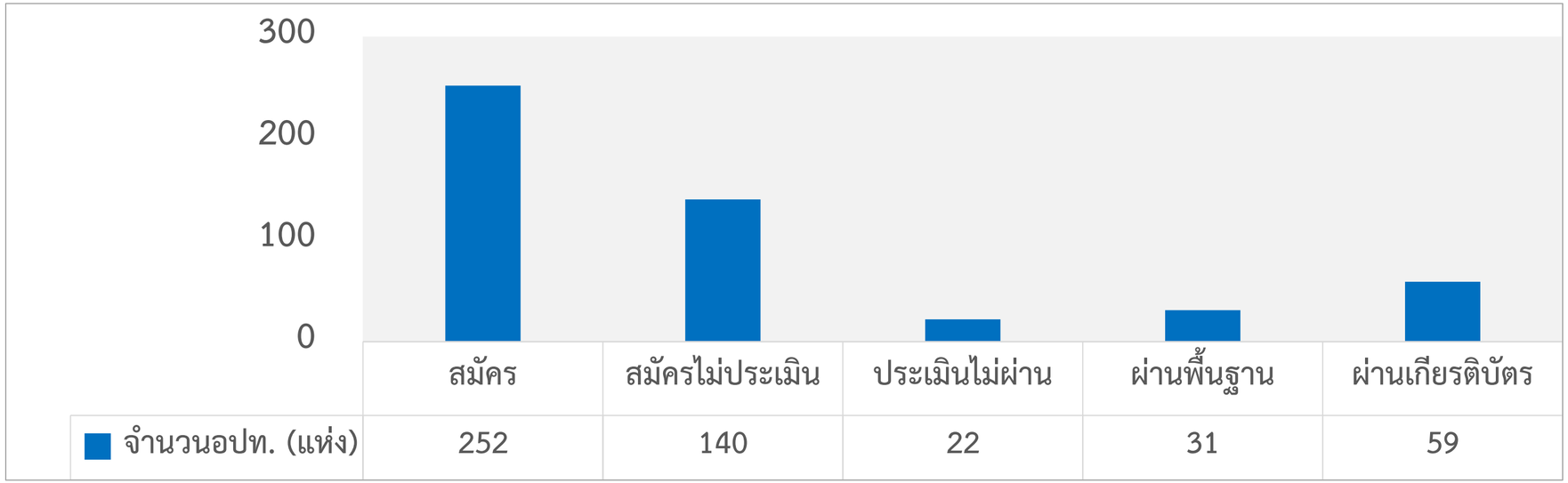

ข้อมูลเทศบาลและอ.บ.ต. จำนวน 7,772 แห่ง ข้อมูล ณ วันที่ 30 ก.ย. 67

ที่มา: ฐานข้อมูล EHA สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินงาน EHA 5000

EHA 5000 การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน

ปัญหาอุปสรรค

1. กองสาธารณสุขขาดการเชื่อมโยงงานกับส่วนงานอื่น เช่น กองสาธารณภัย/งานพัสดุ
2. อปท. ไม่เข้าใจเกณฑ์การประเมิน เห็นว่ายุ่งยากซับซ้อน

ข้อเสนอแนะ

- กองสาธารณสุข หารือกองต่าง ๆ เพื่อขอสนับสนุน/แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและประกอบเป็นข้อมูลการจัดการภาวะฉุกเฉินของท้องถิ่นเป็นหนึ่งเดียว

ประเด็นที่อปท.ไม่ผ่านการประเมินมากที่สุด

องค์ประกอบที่ 6 (ซึ่งเป็นเกณฑ์เดิม ก่อนมีการปรับปรุงในปี 2567)

- ข้อ 8 แผนปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมล้อม : ขาดบันทึกผลการดำเนินงานและรายการสนับสนุนต่างๆ
- ข้อ 9 เฝ้าระวังผลกระทบที่เกิดขณะและหลังภาวะฉุกเฉิน : ขาดรายงานการเฝ้าระวังขณะเกิดภัยพิบัติ
- ข้อ 11 สรุปและประเมินผลการดำเนินงานฯ : ขาดสรุปผลการดำเนินงาน/การซ้อมแผน

ที่มา: ข้อมูลEHA สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2566

การให้คะแนน EHA 5000

สรุปผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA)

หัวข้อการประเมิน	ร้อยละคะแนนที่ได้
องค์ประกอบที่ 1 – 5 ใช้ผลการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA)	

หัวข้อการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ
องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ	100		
องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์	100		
คะแนนรวม	**200**		
สรุปผลการประเมิน :			

<u>หมายเหตุ</u>

LPA ต่ำกว่า 60	คะแนน EHA ต่ำกว่า 60	**ไม่ผ่านเกณฑ์**
LPA ร้อยละ 60 ขึ้นไป	คะแนน EHA ร้อยละ 60-69	**ผ่านเกณฑ์พื้นฐาน**
LPA ร้อยละ 60 ขึ้นไป	คะแนน EHA ร้อยละ 70-79	**ผ่านเกณฑ์ดี**
LPA ร้อยละ 80 ขึ้นไป	คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป	**ผ่านเกณฑ์ดีมาก (เกียรติบัตร)**

แบบประเมิน EHA 5000

<u>องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ</u> คะแนนเต็ม 100 คะแนน

เงื่อนไขที่ 1 แสดงข้อกำหนดการ “ผ่าน” เกณฑ์กระบวนการการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน สำหรับ**<u>พื้นที่เสี่ยงหรือเคย</u>**เกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ

ผ่าน	มีการดำเนินการตามแผนภูมิการทำงาน จำนวน 7 ขั้นตอน โดยต้องดำเนินการในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึง ขั้นตอนที่ 7 ตามลำดับ
ไม่ผ่าน	ไม่มีการดำเนินการตามแผนภูมิการทำงาน หรือมีการดำเนินการไม่ครบ 7 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึง 7 หรือดำเนินการข้ามขั้นตอน

เงื่อนไขที่ 2 คะแนนที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน สำหรับ**<u>พื้นที่ไม่เคย</u>**เกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ

ผ่าน	มีการดำเนินการตามแผนภูมิการทำงาน และได้คะแนนรวมเท่ากับหรือมากกว่า 60 คะแนน ขึ้นไป
ไม่ผ่าน	มีการดำเนินการตามแผนภูมิการทำงาน และได้คะแนนรวมน้อยกว่า 60 คะแนน

แบบประเมิน EHA 5000

ขั้นตอนที่	กระบวนการ	ผลการประเมิน	หลักฐาน	คะแนนเต็ม
ระยะเตรียมการ				
1	กำหนดผู้รับผิดชอบหรือทีมปฏิบัติงาน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	คำสั่งแต่งตั้ง หรือทำเนียบเจ้าหน้าที่ **หรือ** การมอบหมายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน **หรือ** มอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นทีม SEhRT (Special Environmental health Response Team)	15
2	เสริมทักษะหรือพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	หลักฐานการผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการสุขาภิบาล **หรือ** การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือหลักสูตรอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน **หรือ** อภัยพิบัติ เช่น ใบประกาศ รายงานผลการเข้ารับการอบรม	15
3	จัดหาหรือสำรองวัสดุ อุปกรณ์ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	มีรายการสำรอง หรือ มีทำเนียบหน่วยงานเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาลอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น ชุด V-Clean ส้วมกล่องกระดาษ ชุดทดสอบการปนเปื้อนเชื้อโรคในอาหารและน้ำ (อ.11/อ.13/อ.31)	15

ขั้นตอนที่	กระบวนการ	ผลการประเมิน	หลักฐาน	คะแนนเต็ม
ระยะดำเนินการ (หมายเหตุ: สำหรับพื้นที่ไม่เคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ ให้ข้ามไปประเมินในระยะติดตามผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 7)				
4	เฝ้าระวังสถานการณ์พื้นที่ได้รับผลกระทบจากภาวะฉุกเฉิน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	รายงานข้อมูล หรือแผนที่พื้นที่ประสบภาวะฉุกเฉินโดยอาจเป็นไฟล์ นำเสนอสถานการณ์ หรือแผนภาพ	15
5	ปฏิบัติการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัย	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	รายงาน/ One page/ ภาพข่าว กิจกรรม เช่น ประเมินความเสี่ยงจากเชื้อโรคในอาหารและน้ำ การจัดการส้วม และขยะในศูนย์พักพิง ชั่วคราว หรือชุมชนเป็นต้น	15
6	สื่อสาร เสริมสร้างความรู้เรื่องการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	อินโฟกราฟฟิก คู่มือ แผ่นพับ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน เช่น ขยะ น้ำเน่าเสีย ส้วม การสุขาภิบาลอาหาร การปรับปรุงคุณภาพน้ำ เป็นต้น	10

ขั้นตอนที่	กระบวนการ	ผลการประเมิน	หลักฐาน	คะแนนเต็ม
ระยะติดตามผลการดำเนินงาน				
สำหรับพื้นที่เสี่ยงหรือเคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ				
7	ประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย ถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการทบทวนกระบวนการทำงาน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	รายงานสรุป ภาพข่าวกิจกรรม การประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย การประชุมถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการภาวะฉุกเฉิน ทั้งในหน่วยงานหรือระหว่างเครือข่ายภายนอก	15
สำหรับพื้นที่ไม่เคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ				
7	ประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย ถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการทบทวนกระบวนการทำงาน	☐ มีการดำเนินการ ☐ ไม่มีการดำเนินการ	รายงานสรุป ภาพข่าวกิจกรรม การประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย การประชุมถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการภาวะฉุกเฉิน ทั้งในหน่วยงานหรือระหว่างเครือข่ายภายนอก	55
รวม				**100**

การปฏิบัติการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (7 ขั้นตอน)

ระยะเตรียมการ (3 ขั้นตอน)

เป็นระยะการดำเนินงานของท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อม รับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเตรียมด้านกำลังคน งบประมาณแผนงาน และสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ ชุดทดสอบภาคสนาม ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ระยะดำเนินงาน (3 ขั้นตอน)

เป็นกระบวนการดำเนินงานในช่วงที่พื้นที่ประสบเหตุ และช่วงฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ เพื่อลดความเสี่ยงต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยมีการเฝ้าระวังด้านสุขาภิบาล สุขอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม และสื่อสารความเสี่ยง

ระยะติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ (1 ขั้นตอน)

เป็นขั้นตอนภายหลังที่สถานการณ์คลี่คลายและผ่านช่วงวิกฤติ ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานที่ผ่านมา เพื่อปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจให้เหมาะสม และบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การปฏิบัติการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (7 ขั้นตอน)

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ระยะเตรียมการ (3 ขั้นตอน รวม 45 คะแนน)

15 คะแนน

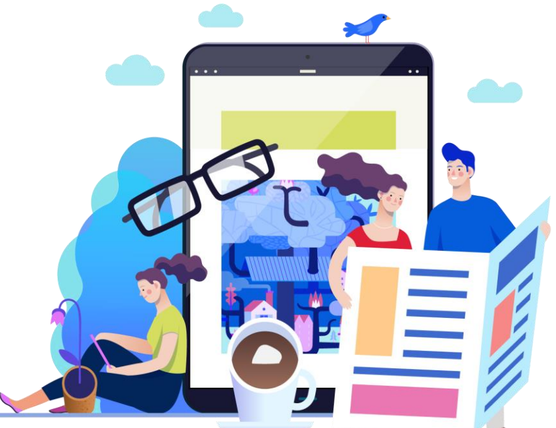
1.กำหนดผู้รับผิดชอบหรือทีมปฏิบัติงาน

คำสั่งแต่งตั้ง หรือทำเนียบเจ้าหน้าที่ หรือ การมอบหมายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน หรือมอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นทีม SEhRT (Special Environmental health Response Team)

2.เสริมทักษะหรือพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน

หลักฐานการผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการสุขาภิบาล หรือการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือหลักสูตรอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานการผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการสุขาภิบาลหรือการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือหลักสูตรอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน หรืออภัยพิบัติ เช่น ใบประกาศ รายงานผลการเข้ารับการอบรม

15 คะแนน

15 คะแนน

3.จัดหาหรือสำรองวัสดุ อุปกรณ์ ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาล อนามัยสิ่งแวดล้อม รองรับภาวะฉุกเฉิน

มีรายการสำรอง หรือ มีทำเนียบหน่วยงานเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาล อนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น ชุด V-Clean ส้วมกล่องกระดาษ ชุดทดสอบการปนเปื้อนเชื้อโรคในอาหารและน้ำ (อ.11/อ.13/อ.31)

การปฏิบัติการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (7 ขั้นตอน)

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ระยะดำเนินการ (3 ขั้นตอน รวม 40 คะแนน)

(หมายเหตุ: สำหรับพื้นที่ไม่เคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ ให้ข้ามไปประเมินในระยะติดตามผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 7)

15 คะแนน

4.เฝ้าระวังสถานการณ์พื้นที่ได้รับผลกระทบจากภาวะฉุกเฉิน

รายงานข้อมูล หรือแผนที่พื้นที่ประสบภาวะฉุกเฉินโดยอาจเป็นไฟล์ นำเสนอสถานการณ์ หรือแผนภาพ

5.ปฏิบัติการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบภัย

รายงาน/ One page/ ภาพข่าวกิจกรรม เช่น ประเมินความเสี่ยงจากเชื้อโรคในอาหารและน้ำ การจัดการส้วม และขยะในศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือชุมชนเป็นต้น

15 คะแนน

10 คะแนน

6.สื่อสาร เสริมสร้างความรู้ เรื่องการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน

อินโฟกราฟฟิก คู่มือ แผ่นพับ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน เช่น ขยะ น้ำเน่าเสีย ส้วม การสุขาภิบาลอาหาร การปรับปรุงคุณภาพน้ำ เป็นต้น

การปฏิบัติการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (7 ขั้นตอน)

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ระยะติดตามผลการดำเนินงาน (1 ขั้นตอน)

สำหรับพื้นที่เสี่ยงหรือเคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ

15 คะแนน

7.ประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการทบทวนกระบวนการทำงาน

รายงานสรุป ภาพข่าวกิจกรรม การประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย การประชุมถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สำหรับพื้นที่ไม่เคยเกิดภาวะฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ

55 คะแนน

7.ประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการทบทวนกระบวนการทำงาน

รายงานสรุป ภาพข่าวกิจกรรม การประชุมเตรียมการวางแผนงานรับมือภัย การประชุมถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการภาวะฉุกเฉิน ทั้งในหน่วยงานหรือ ระหว่างเครือข่ายภายนอก

การปฏิบัติการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (7 ขั้นตอน)

องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ การเตรียมพร้อมการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน (4 ขั้นตอน รวม 100 คะแนน)

30 คะแนน

1.เจ้าหน้าที่ผ่านกระบวนการเพิ่มทักษะ เสริมความรู้ทีมปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน

หลักฐานการเข้ารับการอบรมของเจ้าหน้าที่ เช่น ใบประกาศนียบัตร หนังสือขออนุมัติไปราชการ ฯลฯ

2.มีการเฝ้าระวังสถานการณ์พื้นที่ได้รับผลกระทบจากภาวะฉุกเฉิน

รายงานข้อมูล หรือแผนที่พื้นที่ประสบภาวะฉุกเฉิน โดยอาจเป็นไฟล์นำเสนอสถานการณ์ หรือแผนภาพ

25 คะแนน

25 คะแนน

3.มีข้อมูลสำรองวัสดุ อุปกรณ์ ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือมีข้อมูลแหล่งสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ฯ จากหน่วยงานอื่น

1. เอกสารข้อมูลสำรองวัสดุ อุปกรณ์ ชุดทดสอบด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือ
2. รายงานการสนับสนุน หรือรายละเอียดข้อมูลแหล่งสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ฯ จากหน่วยงานอื่น

20 คะแนน

4.สื่อสาร เสริมสร้างความรู้ เรื่องการจัดการสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน

อินโฟกราฟฟิก คู่มือ แผ่นพับ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน

สิ่งสนับสนุน อปท. หลักสูตรเสริมทักษะ และมาตรฐานปฏิบัติงานสนับสนุนทีมปฏิบัติการ

กรมอนามัย Department of Health

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย Division of Health Emergency Management

หลักสูตรออนไลน์ระยะสั้น และระยะยาวสำหรับทีม SEhRT (ระยะยาว 4 หลักสูตร ระยะสั้น 1 หลักสูตร หลักสูตร ICS 1 หลักสูตร)

01

02

03

04

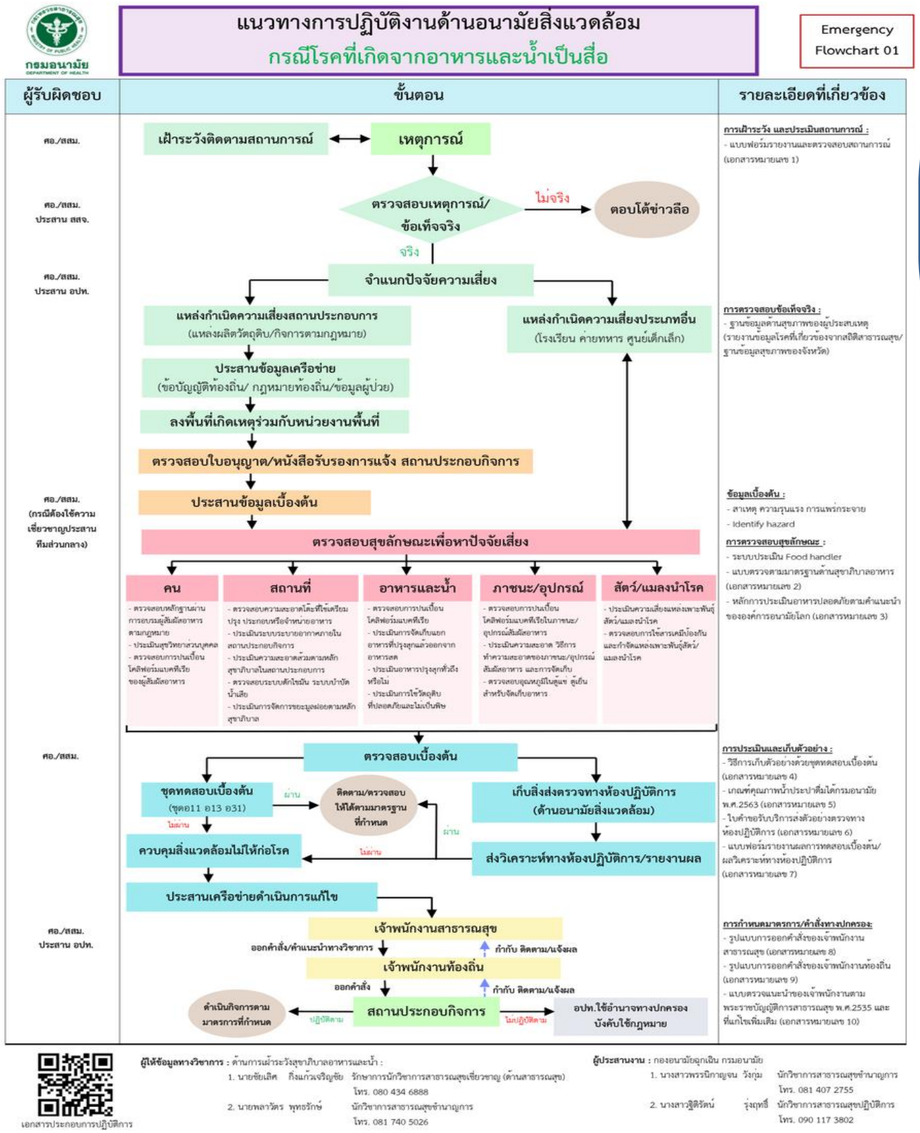
05

01

มาตรฐานปฏิบัติงานทีม SEhRT ตามประเภทภัย (รวม 16 ภัย)

กรมอนามัย

แนวทางการปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรณีโรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ

Emergency Flowchart 01

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอน	รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
คอ./สสม.	เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ↔ เหตุการณ์	การเฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์ : - แบบฟอร์มรายงานและตรวจสอบสถานการณ์ (เอกสารหมายเลข 1)
คอ./สสม. ประสาน สสจ.	ตรวจสอบเหตุการณ์/ข้อเท็จจริง → ไม่จริง: ตอบโต้ข่าวลือ; จริง	
คอ./สสม. ประสาน อปท.	จำแนกปัจจัยความเสี่ยง: แหล่งกำเนิดความเสี่ยงสถานประกอบการ (แหล่งผลิตวัตถุดิบ/กิจการตามกฎหมาย); แหล่งกำเนิดความเสี่ยงประเภทอื่น (โรงเรียน ค่ายทหาร ศูนย์เด็กเล็ก)	การตรวจสอบข้อเท็จจริง : - ฐานข้อมูลตามสุขภาพของผู้ประสบเหตุ (รายงานข้อมูลโรคที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์สาธารณสุข/ฐานข้อมูลสุขภาพของจังหวัด)
	ประสานข้อมูลเครือข่าย (ข้อบัญญัติท้องถิ่น/ กฎหมายท้องถิ่น/ข้อมูลผู้ป่วย)	
	ลงพื้นที่เกิดเหตุร่วมกับหน่วยงานพื้นที่	
	ตรวจสอบใบอนุญาต/หนังสือรับรองการแจ้ง สถานประกอบกิจการ	
	ประสานข้อมูลเบื้องต้น	
คอ./สสม. (กรณีต้องใช้ความเชี่ยวชาญประสานทีมส่วนกลาง)	ตรวจสอบสุขลักษณะเพื่อหาปัจจัยเสี่ยง: คน; สถานที่; อาหารและน้ำ; ภาชนะ/อุปกรณ์; สัตว์/แมลงนำโรค	ข้อมูลเบื้องต้น : - สาเหตุ ความรุนแรง การแพร่กระจาย - Identify hazard การตรวจสอบสุขลักษณะ : - ระบบประเมิน Food handler - แบบตรวจตามมาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหาร (เอกสารหมายเลข 2) - หลักการประเมินอาหารปลอดภัยตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (เอกสารหมายเลข 3)
คอ./สสม.	ตรวจสอบเบื้องต้น: ชุดทดสอบเบื้องต้น (ชุดที่1 ที่3 ที่31) ผ่าน → ติดตาม/ตรวจสอบให้เป็นตามมาตรฐานที่กำหนด; ไม่ผ่าน → ควบคุมสิ่งแวดล้อมไม่ให้ก่อโรค; เก็บสิ่งส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม) → ส่งวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ/รายงานผล	การประเมินและเก็บตัวอย่าง : - วิธีการเก็บตัวอย่างด้วยชุดทดสอบเบื้องต้น (เอกสารหมายเลข 4) - เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้กรมอนามัย พ.ศ.2563 (เอกสารหมายเลข 5) - ใบคำขอรับบริการส่งตัวอย่างตรวจทางห้องปฏิบัติการ (เอกสารหมายเลข 6) - แบบฟอร์มรายงานผลการทดสอบเบื้องต้น/ผลวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ (เอกสารหมายเลข 7)
คอ./สสม. ประสาน อปท.	ประสานเครือข่ายดำเนินการแก้ไข: เจ้าพนักงานสาธารณสุข (ออกคำสั่ง/คำแนะนำทางวิชาการ; กำกับ ติดตาม/แจ้งผล) → เจ้าพนักงานท้องถิ่น (ออกคำสั่ง; กำกับ ติดตาม/แจ้งผล) → สถานประกอบกิจการ: ดำเนินกิจการตามมาตรการที่กำหนด (ปฏิบัติตาม); อปท.ใช้อำนาจทางปกครองบังคับใช้กฎหมาย (ไม่ปฏิบัติตาม)	การกำหนดมาตรการ/คำสั่งทางปกครอง: - รูปแบบการออกคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุข (เอกสารหมายเลข 8) - รูปแบบการออกคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น (เอกสารหมายเลข 9) - แบบตรวจและนำของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (เอกสารหมายเลข 10)

เอกสารประกอบการปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูลทางวิชาการ : ด้านการเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหารและน้ำ :
1. นายชัยเดิศ กิ่งแก้วเจริญชัย รักษาการนักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านสาธารณสุข) โทร. 080 434 6888
2. นายพลาวัตร พุทธรักษ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โทร. 081 740 5026

ผู้ประสานงาน : กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
1. นางสาวพรนิภาพูนจน วิจารุณ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โทร. 081 407 2755
2. นางสาวฐิติรัตน์ รุ่งฤทธิ์ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ โทร. 090 117 3802

อปท.
สามารถเข้าร่วมกระบวนการได้ที่
Website กองอนามัยฉุกเฉิน

เครื่องมือสนับสนุน อปท. สำหรับปฏิบัติภารกิจ

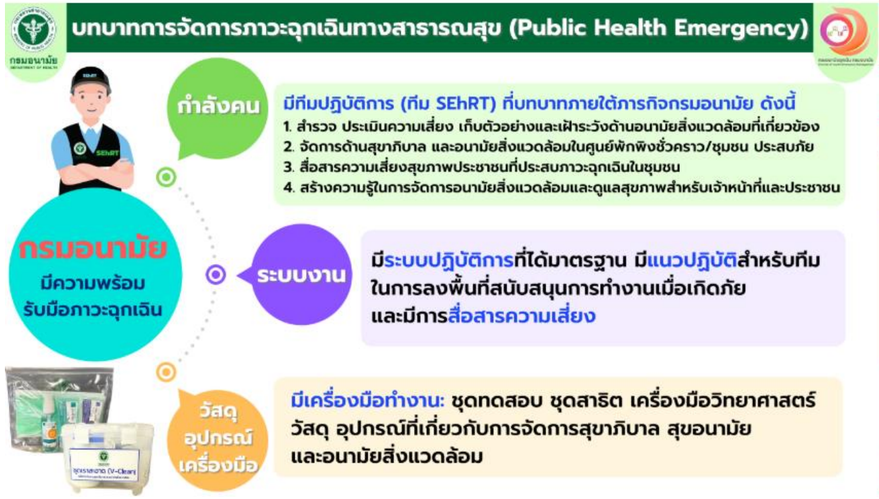

SEhRT TOOLS KIT

SEhRT STANDARD

ทำเนียบรายชื่อ SEhRT

แบบรายงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

กรอบผู้เชี่ยวชาญทีมภารกิจปฏิบัติการด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม
(Special Environmental Health Response Team : SEhRT)

กรมอนามัย DEPARTMENT OF HEALTH

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย Division of Health Emergency Management

1 ทรัพยากร Resources

1. กำลังคน :
ทีม SEhRT ทั้งส่วนกลางและศูนย์อนามัย
ที่มีศักยภาพ พร้อมปฏิบัติการ

2. วัสดุ อุปกรณ์ และสารเคมี :
มีรายการวัสดุ อุปกรณ์
สนับสนุนภารกิจจาก
ส่วนกลางและศูนย์อนามัย

รายละเอียดเพิ่มเติม

สร้างความเชี่ยวชาญ การพัฒนาบุคลากร

สรุปรายการวัสดุ อุปกรณ์ และสารเคมี

2 หลักสูตร ความเชี่ยวชาญ

ทีม SEhRT ได้รับการเพิ่มทักษะ ศักยภาพ
ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรับมือภาวะฉุกเฉิน
จำแนกตามประเภทภัย

01 หลักสูตร
การเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
รองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคระบาด โรคอุบัติใหม่ อุบัติซ้ำ

02 หลักสูตร
การเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
เตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์การเกิดอุทกภัย

03 หลักสูตร
การเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
และความเสี่ยงต่อสุขภาพจากภัยฉุกเฉินสารเคมี

04 หลักสูตร
การจัดทำแผนเตรียมความพร้อมและแผนเผชิญเหตุ
ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพ
รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

05 PHEM Academy
การบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข
(PHEM Academy – ICS100)
วันที่ 19 กรกฎาคม 2566 เป็นต้นไป
CLICK HERE

อบรมหลักสูตรเพิ่มขีดความสามารถ และทักษะการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม
รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

3 แนวปฏิบัติ (Emergency Flow Chart) และการนำไปใช้

จัดทำแนวปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
(Emergency Flow Chart หรือ SOP) ตามภารกิจกรมอนามัย
จำแนกตามประเภทภัย รวมทั้งหมด 16 ภัย
ให้ทีม SEhRT มีมาตรฐานการปฏิบัติการในแบบเดียวกัน
พร้อมสนับสนุนชุดความรู้ วิชาการเฉพาะด้านประกอบการทำงาน

16 ประเภทภัย

ข้อมูลและคู่มือวิชาการ

NEWS สื่อประชาสัมพันธ์

DOWNLOAD

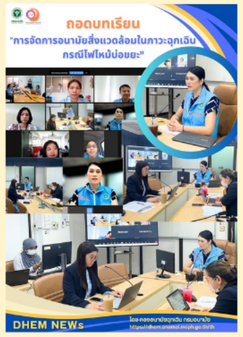
Emergency Flow Chart

ข้อมูล คู่มือวิชาการ และสื่อประชาสัมพันธ์

4 ถอดบทเรียน After Action Review : AAR

ถอดบทเรียน
เพื่อติดตาม ทบทวน และแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ
กระบวนการ กลไกการทำงาน
รองรับภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

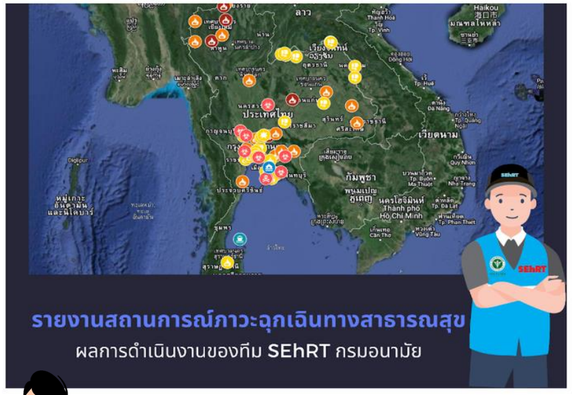

การเฝ้าระวังสถานการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข

ศูนย์เฝ้าระวังภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขของกรมอนามัย

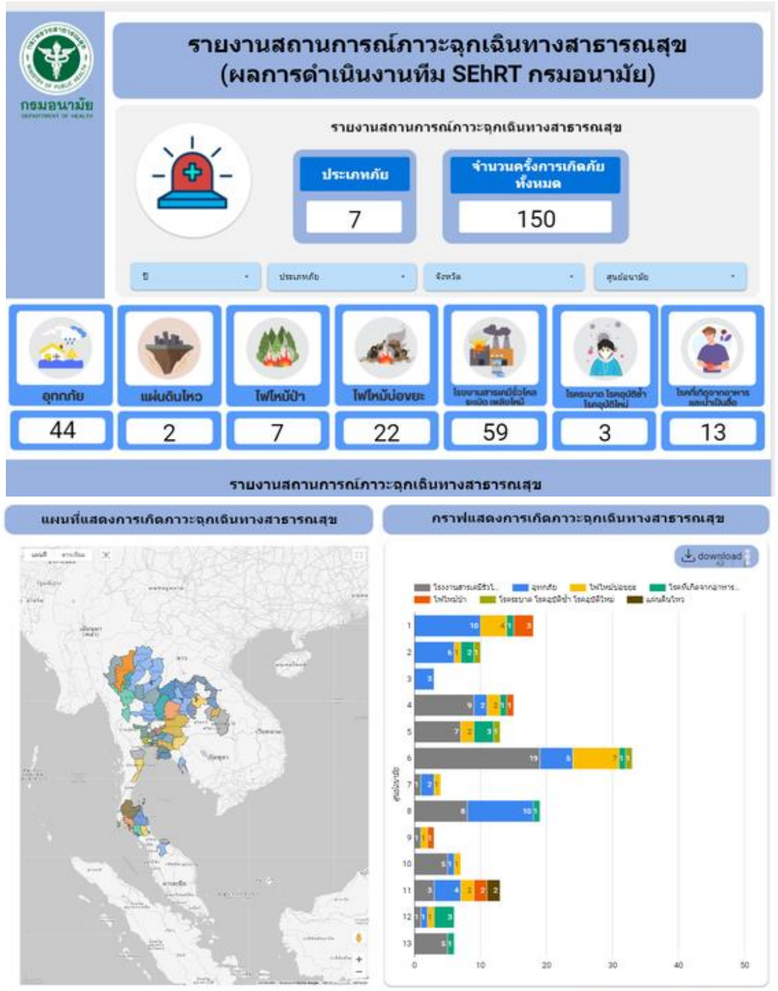

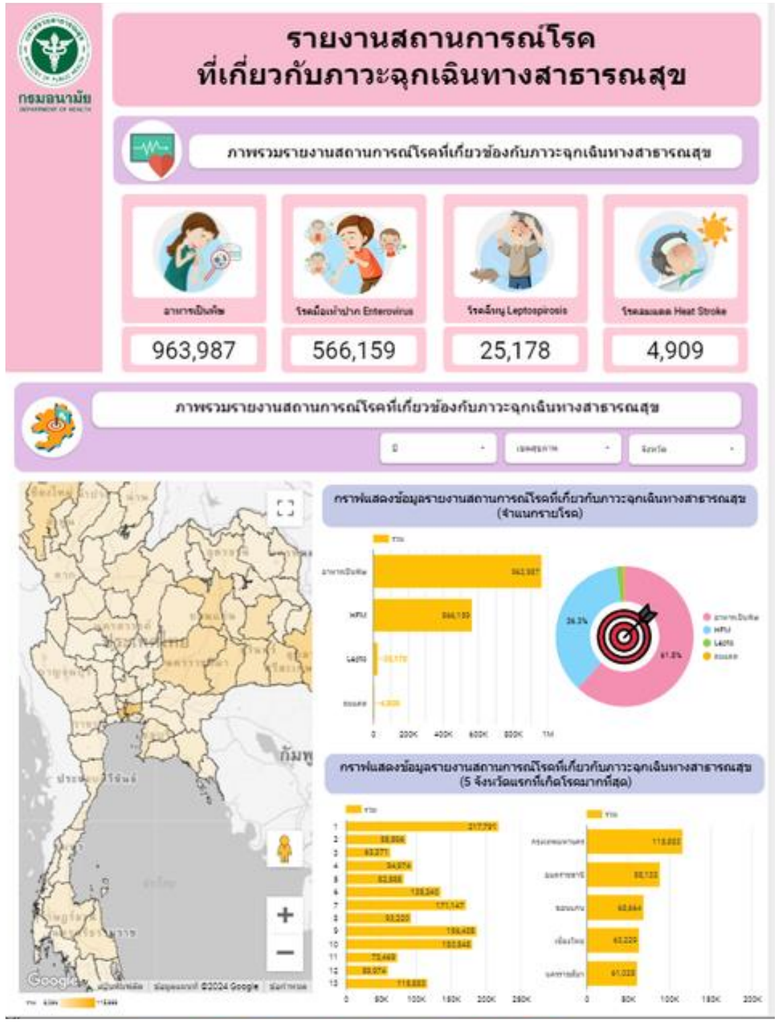
ฐานข้อมูลการเฝ้าระวังภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขของประเทศไทย

Link: ศูนย์ฝ้าระวังภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขของกรมอนามัย

จำนวนรายการทรัพยากรอุปกรณ์และวัสดุ

กรมอนามัย DEPARTMENT OF HEALTH

ข้อมูล ณ วันที่ 27 ต.ค. 66

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย

คลอรีน

ผง 65% (กระป๋อง)

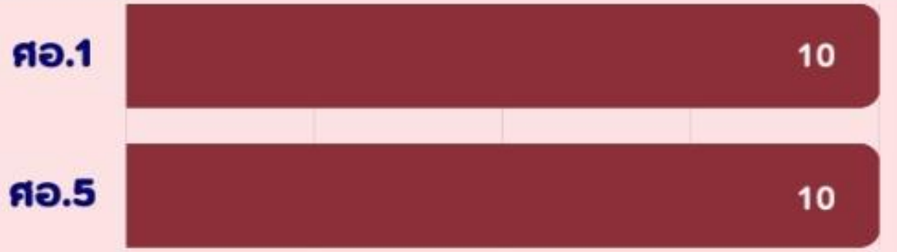
เม็ด 65% (กระปุก)

น้ำ 2% หยดทิพย์ อ32 (ขวด)

หมายเหตุ : ส่วนกลาง,ศอ.2,3,5,7,8,10,12 และ สสม. (0)

TEST KIT

หมายเหตุ : ส่วนกลาง,ศอ.2,3,4,6,7-12 และ สสม. (0)

- ชุดตรวจ อ11 (ชุด)
- น้ำยาเติม อ11 (ขวด)
- ชุดตรวจ อ13 (ชุด)
- น้ำยาเติม อ13 (ขวด)
- ชุดตรวจ อ31 (ชุด)
- น้ำยาเติม อ31 (ขวด)

หมายเหตุ : ส่วนกลาง, ศอ.1,2,7,9-12 และ สสม. (0)

หมายเหตุ : ส่วนกลาง, ศอ.1, 11 และ 12 (0)

* วัดแก๊ส 1, วัดฝุ่น 1, วัดการเคลื่อนที่อากาศ 1

หมายเหตุ : ส่วนกลาง, ศอ.1, 2(ชำรุด), 4-6, 11-12 และ สสม. (0)

เครื่องมือภาคสนาม

ถุงขยะดำ

หมายเหตุ : ส่วนกลาง,ศอ.1,3,6,8-11 และ สสม. (0)

หมายเหตุ : ส่วนกลาง,ศอ.1,3,4,7-10 และ สสม. (0)

จำนวนรายการทรัพยาการอุปกรณ์และวัสดุ

ข้อมูล ณ วันที่ 27 ต.ค. 66

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย

วัสดุ อุปกรณ์ และสารเคมี

- สารส้ม (ก้อนใส) (กิโลกรัม)
- ปูนขาว (กิโลกรัม)
- หน้ากากอนามัย (กล่อง)
- โซดาไฟ (กระป๋อง)
- น้ำยาทำความสะอาด (แกลลอน)
- ส้วมกระดาษ (ชุด)

หมายเหตุ : ศอ.2-3, 7-10 และ สสม. (0)

รองเท้าบู๊ทยาง

หมายเหตุ : ส่วนกลาง, ศอ.1-3, 7-10 และ สสม. (0)

- ขนาด S (คู่)
- ขนาด M (คู่)
- ขนาด L (คู่)

น้ำยา EM

0

ยา/เวชภัณฑ์

0

กรมอนามัย
กองอนามัยฉุกเฉิน

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย
Division of Health Emergency Management

Thank you

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย

0-2590-4395, 4462

https://dhem.anamai.moph.go.th/th

TO SEE

Website DHEM

กองอนามัยฉุกเฉิน กรมอนามัย